

Darovita djeca u teoriji i praksi

Plišić, Ivona

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:620292>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-26**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Petrinja)

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ivona Plišić

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Darovitost predškolske djece u teoriji i praksi

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Jasna Kudek Mirošević

Petrinja, 2020.

SAŽETAK

Ovaj istraživački rad donosi stavove i razmišljanja odgojitelja i studenata o darovitosti u djece predškolske dobi. Rezultati se odnose na razlike u mišljenjima o tvrdnjama i odgovorima odgojitelja i studenata prema postavljenom cilju istraživanja. Cilj ovoga istraživanja je ispitati što odgojitelji i studenti smatraju karakteristikama darovitosti u predškolske djece, koje kompetencije kao odgojitelji trebaju posjedovati te u kojoj su mjeri odgojitelji i studenti upoznati s definicijama i bitnim odrednicama darovitosti. Tvrdnje i pitanja su postavljena kako bi se moglo usporediti mišljenje i stavovi budućih i aktivnih odgojitelja. Podaci su prikupljeni anketnim upitnikom izrađenim posebno za potrebe ovoga rada, a namijenjenog odgojiteljima koji rade u predškolskoj ustanovi i studentima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U istraživanju je ukupno sudjelovalo 100 ispitanika (50 odgojitelja zaposlenih u predškolskim ustanovama na području grada Zagreba i 50 studenata Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu). Rezultati pokazuju da studenti poučeni samo teorijskim znanjem, stečenim na predavanjima na fakultetu, imaju različite stavove i način kako bi prihvatili i pristupili odgoju i obrazovanju darovite djece za razliku od zaposlenih odgojitelja. Odgojitelji poučeni iskustvom u radu s djecom imaju drugačiji stav i mišljenje o načinu na koji bi pristupili darovitoj djeci. Odgojitelji djecu susreću u svojim grupama u kojima su vidljive njihove individualne razlike i ponekad teško prepoznaju darovito dijete samo po teorijskom određenju. Rezultati ovoga istraživanja mogu poslužiti u daljnjim istraživanjima o usporedbama raznih teorija i prakse na temu darovitog djeteta.

Ključne riječi: darovito dijete, odgojitelji, studenti,

SUMMARY

This research paper brings the attitudes and thoughts of preschool teachers and students about gifted preschool children. The results deliver the differences in preschool teachers and students' responses, according to the set goal of the research. The aim of this research is to exam what students and preschool teachers consider to be characteristics of giftedness in preschool children, which personal skills are required for working with gifted children, and how well are students and preschool teachers familiar with definitions and important concepts of giftedness. Data were collected by a survey questionnaire developed specifically for the purposes of this paper and intended for preschool teachers who work in preschool institutions and students of preschool education. The study involved 100 people (50 preschool teachers employed in preschool institutions and 50 students from Faculty of Teacher Education, University of Zagreb). The results show that students taught only by theoretical knowledge, acquired in lectures held by the faculty, have differentness attitudes and ways to accept and approach the upbringing of gifted children as opposed to employed preschool teachers. Preschool teachers taught by experience in working with children have a different attitude and view on how to approach gifted children. Preschool teachers see children in a group of individual differences and sometimes find it difficult to recognize them only by theoretical definition. The results of this research can be used in further research comparing the differences between theory and reality in practical work on the topic of gifted children.

Keywords: gifted child, preschool teachers, students

Sadržaj

1. UVOD.....	4
1.1. Definicija darovitosti	5
1.2. Značajke i kako prepoznati darovitosti	6
1.3. Karakteristike i kompetencije odgojitelja za rad s darovitim djecom	8
1.4. Darovita djeca u predškolskoj ustanovi	10
2. ISTRAŽIVANJE	12
2.1. CILJ.....	12
2.2. METODE RADA.....	12
2.2.1. Ispitanici	12
2.2.2. Mjerni instrument.....	13
2.3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	14
2.3.1. Prva skupina tvrdnji i pitanja - Darovitost	14
2.3.2. Druga skupina tvrdnji - Osobine darovitog djeteta	19
2.3.3. Treća skupina pitanja - Osobine/karakteristike darovitog djeteta	27
2.3.4. Četvrta skupina tvrdnji i pitanja - Kompetencije za rad s darovitim djecom	33
3. ZAKLJUČAK	39
4. LITERATURA.....	40

1. UVOD

Svako dijete je jedinstveno, ima svoje specifičnosti i teško je kategorizirati zajedničke osobine djece. Kako se definiranje darovitog djeteta odnosi na kategoriziranje specifičnih osobina, samo prepoznavanje darovitog djeteta predstavlja problem za odgojitelje. „ Općenito se često naglašava da odgojitelji i učitelji imaju više poteškoća pri uočavanju darovitosti mlađe djece, posebno one predškolske dobi nego starije, školske djece (Coleman, 1985, prema Cvetković-Lay, Sekulić Majurec, 1998, str. 15)“. Ipak, kada se spomene darovitost, većina ima predodžbu darovitog djeteta te kao darovitu djecu odgojitelji većinom navode onu koja rade prije, brže, uspješnije i drukčije od svojih vršnjaka. Darovitost je psihologijski i pedagoški problem. Odnos prema darovitosti u predškolskim ustanovama veoma je složen zato što tempo i teme rada, kao i uvjeti za rad, ne zadovoljavaju potrebe svakog djeteta pojedinačno nego sve djece u globalu. Kako u ranoj dobi djeca uglavnom imaju potencijalnu darovitost koju još ne izražavaju, programe u predškolskoj ustanovi treba osmisliti tako da maksimalno potiču razvoj djetetovih potencijala i mogućnosti. Darovitoj djeci treba omogućiti individualizirani način rada i uključiti ih u diferencirani odgojno-obrazovni program. To znači da treba osigurati ono što najbolje odgovara njegovom stupnju razvoja, kako potrebama i interesima, tako i potencijalima i sposobnostima. Bavljenje darovitom djecom potiče na mnoga nova pitanja. Cjelovitih odgovora na pitanja o darovitosti nema, no svako novo saznanje, istraživanje i bilo kakav rad na tu temu pomažu u lakšem shvaćanju i boljoj pripremi odgojno-obrazovnih djelatnika za rad, a sve s ciljem dobrobiti i razvoja djeteta.

1.1. Definicija darovitosti

Postoje brojni načini za definiranje darovitosti. Različita percipiranja i objašnjenja darovitosti povezuju se s nazivima koji označavaju sasvim jasnu različitost unutar pojma darovitosti. Danas se koristi oko 140 definicija darovitosti.¹ Najprihvaćenija definicija danas je ona Korena iz 1989.² koji darovitost iskazuje preko postignuća, odnosno kao sklop osobina koje omogućuju iznadprosječne rezultate u jednoj ili više aktivnosti.³ Djeca mogu izražavati visoke sposobnosti u nekoliko područja ili u samo jednom području. Kada se govori o izrazitim sposobnostima u samo jednom području onda se to još može nazvat i talentom (glazbeni, sportski itd.). No, za razliku od darovitosti, talent ne mora biti praćen natprosječnim razvojem inteligencije. Osim s natprosječnom inteligencijom, darovitost je često povezana i s kreativnošću. Darovita djeca obično su kreativna u značenju da ona dolaze do samostalnih otkrića i rješavaju probleme na nove i neobične načine (Winner, 2005). Uz različita shvaćanja i definicije darovitosti vežu se i nazivi koji ukazuju na širinu samog pojma darovitost. Darovitost je zapravo najširi pojam, a ostali uži pojmovi odnose se na različite oblike darovitosti, na različite oblike izvanrednog, neuobičajenog i kvalitetnog djelovanja. Do različitih shvaćanja darovitosti, odnosno definicija darovitosti, dolazi tijekom razvoja spoznaja o prirodi darovitosti, novim istraživanjima i rezultatima istraživanja. Povezivanje darovitosti tj. nadarenosti s drugim karakteristikama može se podijeliti u nekoliko kategorija (Čudina-Obradović, 1991):

1. Nadarenost kao visoka opća intelektualna sposobnost – najstarije i najrasprostranjenije shvaćanje, temelji se na razlikama u sposobnostima i mogućnostima s obzirom na kvocijent inteligencije⁴. Prosječan IQ je 100, prema tome su nadarena ona djeca koja imaju IQ veći od 130, odnosno postižu rezultate koje može postići samo 2.5% populacije.

2. Nadarenost kao opća sposobnost divergentnog mišljenja – proizlazi iz nezadovoljstva intelektualne sposobnosti kao mjerilom za nadarenost. Kao karakteristika darovitosti predstavljena je kreativnost koja se mjeri testovima pronalaženja novih rješenja.

¹ „Darovitost je moguće definirati na mnogo načina; trenutno se u znanstvenom svijetu koristi oko 140 definicija darovitosti.“ (Cvetković-Lay, 2002, str. 15)

² „Darovitost je svojevrsan sklop osobina na osnovi kojih je pojedinac u jednome ili više područja ljudske aktivnosti sposoban trajno postizati izrazito visok natprosječni uradak.“ (Koren, 1989, str. 9)

³ „Darovitost je sklop osobina koje omogućuju pojedincu da dosljedno postiže izrazito iznadprosječan uradak jednoj ili više aktivnosti kojima se bavi.“ (Cvetković-Lay, Sekulić Majer, 1998, str. 15)

⁴ Kvocijent inteligencije (IQ) – odnos mentalne i kronološke dobi

3. Nadarenost kao visoka opća ili specifična sposobnost – osim opće intelektualne sposobnosti, darovitošću se smatraju i one specifične – talenti za pojedinačno područje.

4. Nadarenost kao produktivno-kreativna sposobnost – naglasak je stavljen na produktivnosti i originalnosti. Dijete koje posjeduje bogato i raznoliko znanje je inteligentno, no ono koje upotrebljava ta znanja na koristan i smislen način je darovito.

Ovakvih podjela postoji još mnogo, važno je znati da su visokorazvijene sposobnosti jedna od glavnih komponentni darovitosti. Teorijski pristup određuje što će se smatrati darovitim ponašanjem, a ovisno o tom pristupu mijenja se i procjena broja darovite djece u predškolskoj ustanovi. Bez obzira na teorijski pristup svima je zajednička osnova da razvoj darovitog djeteta treba biti praćen kvalitetnom i poticajnom podrškom okoline.

1.2. Značajke i kako prepoznati darovitost

Dovoljno rano prepoznavanje i uočavanje posebnih ponašanja djeteta povećava šansu za razvoj učenih potencijala. Postoje istraživanja koja su dokazala da se potencijalna nadarenost bez posebne podrške i brige ne realizira spontano. Smatra se da je zadatak odgojno-obrazovnih ustanova, kao mjesta gdje djeca danas provode najviše vremena, da detektiraju nadarenu djecu. Danas postoje različiti načini procjenjivanja i mjerenja darovitosti. Najčešće se izrađuju i koriste podsjetnici/priručnici za odgojitelje, tzv. „kontrolne liste“. Od velike pomoći je i kada roditelji ispune listu za provjeru, to omogućuje odgojiteljima da počnu od onoga što dijete već zna i može i nadovežu se na to. Međutim kontrolna lista za provjeru može poslužiti i na način da upozori na mogućnost da su neku djecu krivo procijenili te da ih potakne da potraže znakove ili talente koje su propustili primijetiti. Postoje razne vrste lista, kratke i sažete, vrlo dugačke i detaljne, no većina lista za provjeru baziraju se na istraživanju inteligencije i kreativnosti. Općenita lista za provjeru izgleda tako da su jednom stupcu navedena obilježja i ponašanja. Od osobe koja ispunjava upitnik, najčešće odgojitelja, traži se da procijeni u kojoj razini pojedino obilježje opisuje dijete. Osim općenitih, danas postoje i liste po kategorijama, npr. lista za provjeru matematičkih sposobnosti, kreativnog rada, umjetničkih sposobnosti itd. Skale procjene, odnosno mjerne skale su pouzdanije od listi jer sadrže podskale. Odgojitelj ispunjava pitanja služeći se bodovima, gdje 1 označava rijetko ili nikad nisam primijetio ponašanje, 2 povremeno primjećujem ponašanje, 3 ponašanje je prisutno u značajnoj mjeri, 4 ponašanje

primjećuje gotovo stalno. U posljednjih par godina koriste se i testovi, verbalni ili pismeni, no većinom kod starije školske djece (George, 2005).

Primjer značajki darovite djece koje su najčešće zapažene u usporedbi s vršnjacima su: naprednija, puna energije, živahna i zainteresirana, znatiželjnija, zrelija, brže i bolje pamte, razmišljaju na apstraktan način, fleksibilnija, neovisnija i slično. Koren (Vrgoč ur., 2002, str. 30) je podijelio dominantne pokazatelje darovitosti u kategorije tj. područja sposobnosti:

1. Opće intelektualne sposobnosti: izrazito apstraktno razmišljanje, sposobnost prerade informacija, oštroumno i pomnjivo opažanje, lako i brzo učenje, bogati rječnik i uporaba istog, naglašeno zadovoljstvo u postavljanju hipoteza.

2. Kreativne sposobnosti: neovisnost originalnost mišljenja, izrazita otvorenost, posjedovanje smisla za humor, sklonost improvizacijama, pozitivna slika o sebi, preferencija složenih zadataka.

3. Psihomotorne sposobnosti: mogućnost svladavanja teških atletskih aktivnosti, izražena preciznost pokreta, visoka razina tjelesne energije.

4. Specifične školske sposobnosti: vrlo dobro pamćenje, vrlo lako shvaćanje, vještina brzog usvajanja znanja, entuzijizam i žustrina u bavljenju omiljenim sadržajima.

5. Umjetničke sposobnosti: osjećaj za prostorne odnose, sposobnost izražavanja vlastitih doživljaja i osjećaja, sposobnost opažanja, vještina prilagođavanja i oponašanja, kreativno izražavanje, kreativno izražavanje u glazbi, glumi, plesu, likovnom izrazu.

6. Rukovodne sposobnosti: visoka očekivanja od sebe i drugih, spremno prihvaćanje odgovornosti, lako i jezgrovito izražavanje, smisao za suradnju i organizaciju, dobro predviđanje donesenih odluka.

Mnogi (npr. Bloom, 1976, prema Cvetković-Lay, Sekulić Majurec, 1998, str. 54) ističu kako je prvih par godina djetetovog života odlučujuće za sve što će mu se kasnije dogoditi, uključujući: učenje, socijalno i osjećajno ponašanje, pa čak i akademski uspjeh. Pri procjeni darovitosti djeteta odgojitelji često nisu sigurni u svoju procjenu, zato je u takvoj situaciji dobro primijeniti sljedeće pravilo: „Manje je pogrešno uvrstiti u grupu darovitih i neko nedarovito dijete, nego neko darovito dijete proglasiti nedarovitim i ne osigurati mu daljnje poticaje za razvoj njegove darovitosti.“ (Cvetković-Lay, Sekulić Majurec, 1998, str 31). S obzirom da su liste značajki opširne i dugačke, mnoge od osobina će iskazivati sva djeca. Odgojiteljima se preporuča da se u jednakom, ako ne i većem vremenu posvete i najčešćim pogreškama pri

procjenjivanju darovitosti. Pogreške se mogu dogoditi zbog precjenjivanja ili podcjenjivanja djetetovih osobitosti kao na primjer: obiteljski status, ponašanje, znanje ili tjelesni izgled djeteta. Obiteljski status, odnosno socijalni status obitelji veže se uz najčešće pogreške pri procjeni darovitosti djeteta. Prema tome su ona djeca iz obitelji s visoko obrazovanim roditeljima i visokim socio-ekonomskim statusom precijenjena, za razliku od djece čiji roditelji imaju skromniji socio-ekonomski status i obrazovanje i koja su zbog toga podcijenjena. Ponašanje djeteta uvelike utječe na stav odgojitelja prema njemu. Precijenjena su djeca koja su poslušna i visokomotivirana za rad, dok su podcijenjena ona djeca koja su stidljiva, povučena i loše se ponašaju. Znanje djeteta također je jedan od krivaca za precjenjivanje (veće znanje tečan govor, bogat rječnik) ili podcjenjivanje (manje znanje, siromašan rječnik) djeteta. Mnogobrojna istraživanja pokazuju da se pri procjeni darovitosti gleda i tjelesni izgled. Precijenjena su uglavnom ona djeca koja su općenito privlačnija i ljepša te koja su naprednijeg tjelesnog razvoja, dok se djeca koja su tjelesno zaostaliya i neprivlačna, a posebno ona s teškoćama u razvoju, često podcjenjuju.

Uočena ili ne, darovita djeca predškolskog uzrasta imaju posebne potrebe u odgoju i obrazovanju. Neke od najosnovnijih potreba su (Cvetković-Lay, Sekulić Majurec, 1998): potreba za kontaktiranjem s vršnjacima – da se igraju s njima, dijele uloge, budu korisni i prihvaćeni; potreba za radom u obogaćenim i proširenim odgojno-obrazovnim programima – važno je omogućiti rad na proširenim i produbljenim programima; potreba za izazovima – dodatni teži i izazovni zadatci darovitoj djeci razvijaju sposobnosti da ne odustanu, vjeruju u sebe i dođu do rješenja; potreba za širokim poticajnim programom – važno je darovitom djetetu osigurati izazovan sadržaj koji pobuđuje sposobnosti i otkrivanje novih potencijala. Uključivanje u kvalitetne predškolske programe koji nude cjelovit pristup djetetu, potiču upošljavanje cijelog osjetilnog i psihofizičkog sustava djeteta, uključuju istraživačke aktivnosti koje su usmjerene na sebe i okolinu te imaju osjećaj i za osobine djeteta – preporuka su za svako darovito dijete s ciljem kompaktnog i izbalansiranog sazrijevanja (Huther, Hauser, 2015.).

1.3. Karakteristike i kompetencije odgojitelja za rad s darovitom djecom

Odgojiteljima se često pripisuje velika uloga u poticanju razvoja darovitosti djeteta. Kada se pokuša odgovoriti na pitanje kakav odgojitelj treba darovitom djetetu, nailazi se na brojne predrasude i neslaganja. Odgojitelji često ni nisu u mogućnosti na odgovarajući način prići zadovoljenju potreba darovitog djeteta jer za takav rad nisu dovoljno osposobljeni.

Međutim, u radu s darovitom djecom je puno važnije KAKO se radi nego ŠTO se radi. To znači da stručna osposobljenost odgojitelja ima veliku ulogu. Tannenbaum (1980.) i Lindsey (1980.) su stručnjaci koji su posebno proučavali obrazovanje odgojitelja za rad s darovitom djecom. Posebnu pozornost usmjeravaju na sljedeće zadatke: razvijanje samopoimanja i osjetljivosti prema drugima, stjecanje znanja o procesu učenja i razvoja, stjecanje vještina djelotvornog podučavanja. Istraživanja su pokazala da se procjene odgojitelja mogu poboljšati dodatnim treninzima i stručnim usavršavanjima, ali najveću pomoć će im pružiti osobno iskustvo u praktičnom radu.

Osobita zadaća odgojitelja je praćenje, koje omogućuje prijenos bitnih podataka o djetetu kroz daljnji rast i razvoj. Praćenje, odnosno zapisivanje dokumentacije može biti u pisanom obliku na papirima ili kompjuterski.

Neke od osobina odgojitelja koji rade s darovitom djecom su: dobrog zdravlja i ima mnogo energije – odgojitelj mora imati energije s obzirom da su i darovita djeca znatizeljnija i imaju više energije, a odgojitelj to mora moći pratiti; iskazuje i cijeni kreativnost i originalnost – pomaže darovitom djetetu da samo stvara i pohvalama razvija ponos zbog originalnosti i kreativnosti u njemu; ima smisla za humor – humor razvija mišljenje, pomaže u uspostavljanju pozitivnog stava i slike o sebi, motivira i ohrabruje; ima mnogo znanja i iskustva – odgojitelj postaje djetetov vodič, ne odgovara izravno na pitanja na koja zna odgovor nego potiče dijete na samostalno razmišljanje; strpljiv je i otvoren za sugestije – pažljivo promatra dijete i ostavlja mu dovoljno vremena, ne požuruje ga i nikako ne dovršava zadatke umjesto njega; čvrst je, ali i prilagodljiv – darovita djeca su često kreativna, a teško je biti kreativan po rasporedu, zato odgojitelj mora biti prilagodljiv; usmjeren je na ono što darovita djeca mogu, a ne na ono što ne mogu – ne treba očekivati da se dijete uvijek ponaša razumno i radi korisne stvari, dijete mora i pogriješiti te iz svojih pogrešaka i učiti kako bi postalo svjesno svojih ograničenja, a ne samo sposobnosti. Možda i najvažnija osobina odgojitelja je: da ima mnogo znanja i iskustva o teoriji i praksi predškolskog odgoja. (prema Cvetković – Lay, 2002)

1.4. Darovita djeca u predškolskoj ustanovi

Često se kao razlog protiv posebnog obrazovanja darovitih navodi da su sva djeca darovita. Činjenica je da sva djeca imaju potencijalnu darovitost, no nisu sva darovita. Unatoč tome što u svojim skupinama često zamjećuju i djecu koja se uvelike razlikuju od ostale, uvjeti rada ne dozvoljavaju dovoljnu odnosnu posebnu posvećenost darovitoj djeci. U našim je vrtićima darovitost poticana, no ne uvijek planski i kontinuirano (Vrgoč ur., 2002, str. 47). Stručnjaci se bave izradom posebnih programa za predškolsko darovito dijete, usmjerenih na individualizaciju i diferencijaciju rada i sadržaja. Objektivni kriteriji moraju se mijenjati na temelju subjektivne brige o djetetu. Svako pojedino dijete ima pravo na najbolji program i maksimalnu pažnju koja mu se može pružiti. Aktivnosti u predškolskoj ustanovi bi trebale pružiti viši stupanj apstrakcije, kreativnije mišljenje i jasniji sadržaj. Poticanje razvoja darovitosti ne smije se usmjeravati samo na razvoj određenih sposobnosti nego i na harmoničan razvoj ličnosti. Za pedagošku praksu je bitno i jedino učinkovito da su aktivnosti u predškolskoj ustanovi podjednako usmjerene na razvoj svih sastavnica darovitosti.

Program koji je u skladu sa suvremenim spoznajama o darovitosti mora:

1. Poticati različite sposobnosti, posebno one intelektualne, ali i one specifične; matematičke, glazbene, likovne, tjelesne...

2. Omogućiti i olakšati širenje spoznaja u vezi posebnih djetetovih interesa.

3. Poticati razvoj osobitosti ličnosti, dovoditi do iskazivanja produktivne darovitosti, pozitivne slike o sebi, poticajno djelovati na socijalni i emocionalni razvoj.

4. Poticati kreativnost, neovisno i fleksibilno mišljenje, originalnost, dosjetljivost i maštovitost.

5. Ostvariti rad na projektima odnosno stvarnim istraživačkim problemima, osigurati izloženost različitim temama.

6. Osigurati korištenje što raznolikijeg materijala u radu odnosno aktivnostima.

7. Osigurati više vremena za rad, ostaviti darovitoj djeci dovoljno vremena za rad, ali pritom paziti da slijede program skupine.

Novi suvremeni pristupi u radu s darovitom djecom donijeli su neke promijene, smanjena je autoritativna uloga odgojitelja, na taj način je djeci dozvoljeno više slobode, odgojitelji moraju prelaziti granice uobičajenog pedagoškog rada, umjesto davanja informacija i rješenja moraju tražiti samo aktivnost i samostalno traženje rješenja. Odgojitelji ne smiju inzistirati na pamćenju i ponavljanju sadržaja, već na razumijevanju i kritičkom razmišljanju. Programi u predškolskoj ustanovi ne smiju pridonositi tome da darovita djeca prepoznaju sama sebe kao drugačije, iznimno uspješne, nego treba razviti takav način razmišljanja o vlastitim mogućnostima, stavljajući naglasak na spoznavanje svoje vrijednosti i odgovornosti. Potrebno je tražiti načine kako metodički i modernizirano, a ujedinjeno i primjereno otkriti darovitost kod djece predškolske dobi. U neposrednom radu s djecom odgojitelji uz pomoć i potporu ravnatelja, pedagoga, psihologa i ostalih kolega i stručnih suradnika, trebaju osmisliti uvjete i obaveze, sadržaje i aktivnosti za razvijanje darovitosti. Materijalna potpora također je jedan od preduvjeta rada s darovitom djecom,; osiguravanje sredstava za opremu i materijale, nabava literature i osposobljavanje odgojitelja za rad , osiguravanje dodatnih stručnih djelatnika koji će raditi s darovitima. Predškolska ustanova dužna je osigurati uvjete za razvoj djeteta kao duhovnog, tjelesnog, moralnog, intelektualnog i društvenog bića, u skladu s njegovim potencijalima.

2. ISTRAŽIVANJE

Proučavanjem fenomena darovitosti uočeno je da veliki značaj za darovitost ima razdoblje djetinjstava, odnosno predškolska dob. Većina djece u toj dobi boravi u predškolskim ustanovama u kojima su izloženi osmišljenim aktivnostima odgojitelja, vrlo je važno pomoći odgojiteljima i što bolje ih stručno osposobiti za rad s darovitom djecom, kako bi oni što profesionalnije i kompetentnije mogli poticati njihov razvoj.

2.1. CILJ

Cilj ovoga istraživanja je ispitati što odgojitelji i studenti smatraju karakteristikama darovitosti u predškolske djece, koje kompetencije kao odgojitelji trebaju posjedovati te u kojoj su mjeri odgojitelji i studenti upoznati s definicijama i bitnim odrednicama darovitosti. Pitanja i tvrdnje su postavljena kako bi se moglo usporediti mišljenje i stavovi budućih i aktivnih odgojitelja. Cilj istraživanja je također bio dobiti informaciju o tome koliko i kako studenti razmišljaju o pojmu darovitosti koji su naučili u teoriji, u usporedbi s odgojiteljima koji imaju iskustva stečenog radom i svakodnevnom pedagoškom praksom u dječjem vrtiću.

2.2. METODE RADA

2.2.1. *Ispitanici*

U ispitivanju je sudjelovalo ukupno 100 ispitanika od kojih 50 studenata Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i 50 odgojitelja zaposlenih u predškolskim ustanovama na području grada Zagreba. Osnovne informacije o ispitanicima prikazane su u tablici 1.

Tablica 1. Ispitanici

		Studenti	Odgojitelji
Spol	Muško	7	0
	Žensko	43	50
Ukupno		50	50
Stupanj obrazovanja	Viša škola	28	47
	Stručna škola	2	0
	Gimnazija	18	0
	Poslijediplomski studij	2	3
Ukupno		50	50
Dob	-20	2	0
	21-25	35	15
	26-30	13	12
	31-35	0	7
	36-40	0	4
	41-50	0	4
	50<-	0	8
Ukupno		50	50

2.2.2. Mjerni instrument

Za potrebe ovoga istraživanja sastavljen je anketni upitnik za odgojitelje i studente pod nazivom „Darovita djeca u teoriji i praksi“. Upitnik je sastavljen s obzirom na saznanja dobivena proučavajući literaturu potrebnu za pisanje ovoga rada. Pitanja i tvrdnje koje se koriste u upitniku su također zamišljene s obzirom na postavljen cilj istraživanja. Svim ispitanim studentima i odgojiteljima postavljena su identična pitanja. Anketa je napravljena online i samim time je anonimna te su poštivani etičnost, kolegijalnost i druga načela sukladno etičkom kodeksu provođenja istraživanja. Upitnik se sastajao od četiri dijela. Uvodni dio odnosio se na osobne podatke ispitanika. Prvi dio sadržavao je pitanja o općenitom poznavanju darovitosti kao pojma. Drugi dio odnosio se na pitanja o karakteristikama darovitog djeteta. Treći dio su

predstavljala pitanja o prepoznavanju karakteristika bistrog i darovitog djeteta. Četvrti dio upitnika odnosio se na stav ispitanika u vezi rada u predškolskoj odgojno–obrazovnoj ustanovi, osobnoj kompetenciji za rad s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama tj. s darovitim djecom.

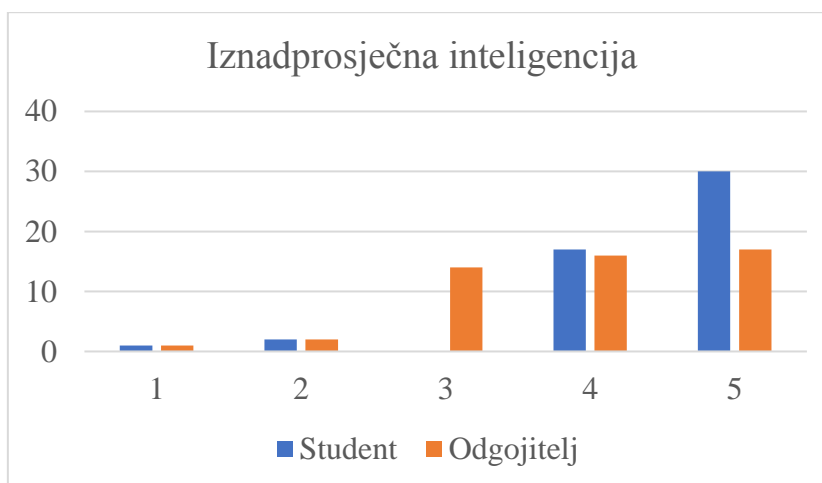
2.3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Rezultati istraživanja su izračunati i prikazani u postotcima i prema broju ispitanika na koje se odnose.

2.3.1. Prva skupina tvrdnji i pitanja - Darovitost

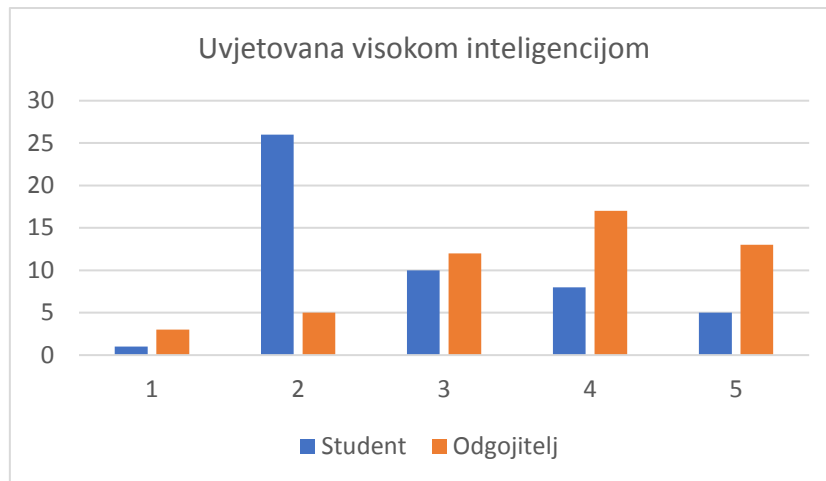
U prvoj skupini tvrdnji od ispitanika je zatraženo da procijene navedene tvrdnje (8) o pojmu „Darovitost“ te odaberu razinu slaganja s tom tvrdnjom; gdje je 1 označavalo „ne slažem se u potpunosti“, 2 „djelomice se ne slažem“, 3 „niti se slažem, niti se ne slažem(ne znam)“, 4 „djelomice se slažem“, 5 „u potpunosti se slažem“.

- 1) „Darovitost je iznadprosječna inteligencija.“ – 94% (47) studenata i 66% (33) odgojitelja se djelomično ili u potpunosti slažu s tvrdnjom. Čak 28% (14) odgojitelja se niti slažu niti ne slažu. Manjina ispitanika 12% (6) se uopće ili djelomično ne slaže.

Graf 1. Iznadprosječna inteligencija

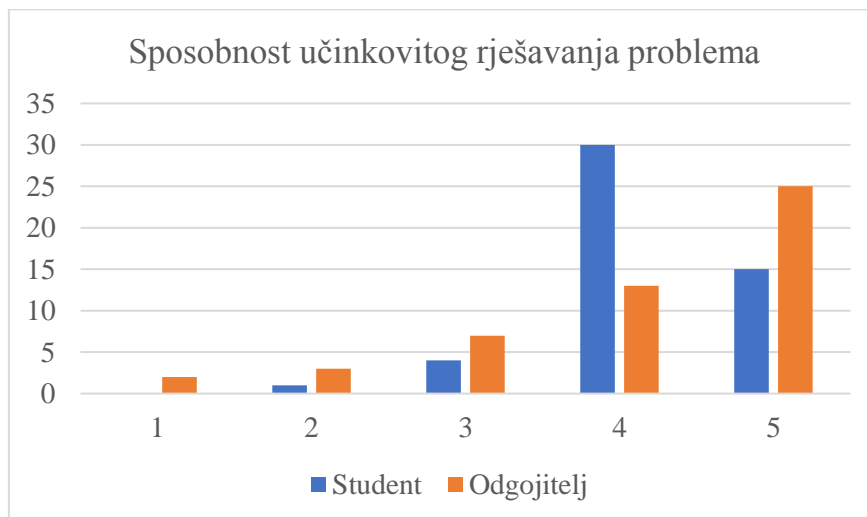
- 2) „Darovitost je uvjetovana inteligencijom“ - 26% (13) studenata i 60% (30) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 54% (27) studenata i 16% (8) se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 22% (22) se ne može odlučiti

Graf 1.2. Darovitost je uvjetovana visokom inteligencijom

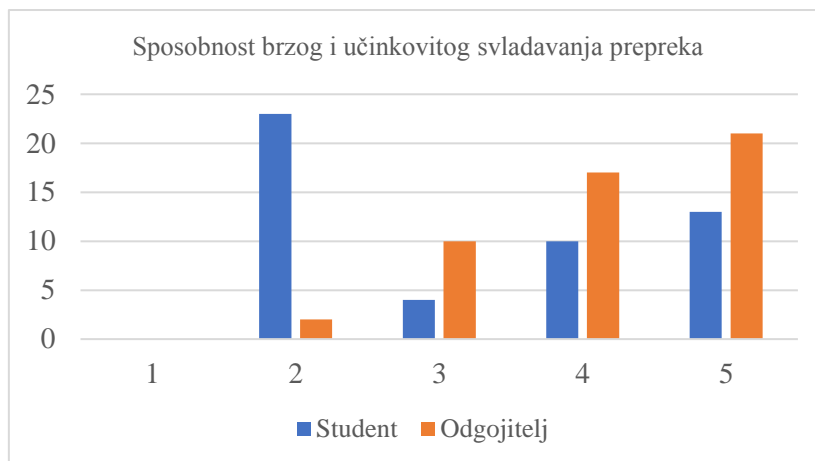
Iz prve dvije tvrdnje vidljivo je da većina studenata u potpunosti ili djelomice smatra da je darovitost iznadprosječna inteligencija, dok se polovina odgojitelja ne mogu odlučiti, a druga polovina se slaže. Isto tako se više od polovina studenata djelomično ne slaže s tvrdnjom da je darovitost uvjetovana visokom inteligencijom, za razliku od odgojitelja koji se i s ovom tvrdnjom slažu djelomično ili u potpunosti.

- 3) „Darovitost je sposobnost učinkovitog rješavanja problema.“ - 46% (23) studenata i 76% (38) odgojitelja u potpunosti ili djelomično se slažu s tvrdnjom. 46% (23) studenata i 4% (2) odgojitelja se djelomično ne slažu. 14% (14) ispitanika se ne mogu odlučiti.

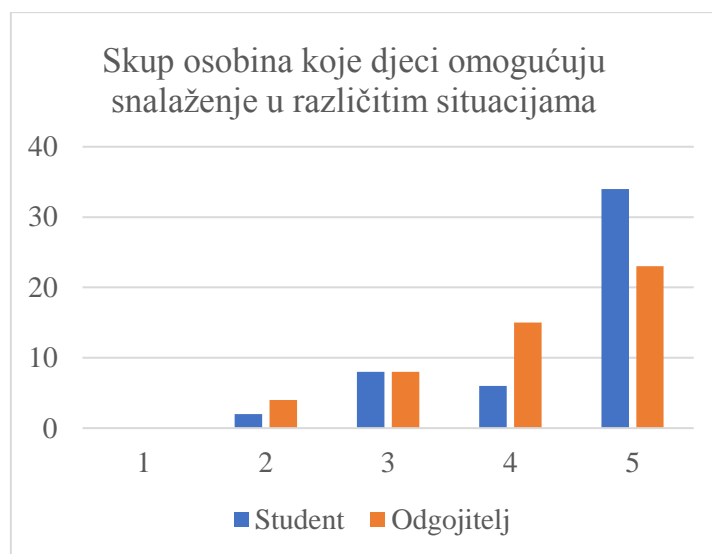
Graf 1.3. Sposobnost učinkovitog rješavanja problema

- 4) „Darovitost je sposobnost brzog i učinkovitog svladavanja prepreka“ - 90% (45) studenata i 76% (38) odgojitelja u potpunosti ili djelomično se slažu s tvrdnjom. 2% (1) student i 10% (5) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično ne slažu. 11% (11) ispitanika se niti slaže niti ne slaže.

Graf 1.4. Sposobnost učinkovitog savladavanja prepreka

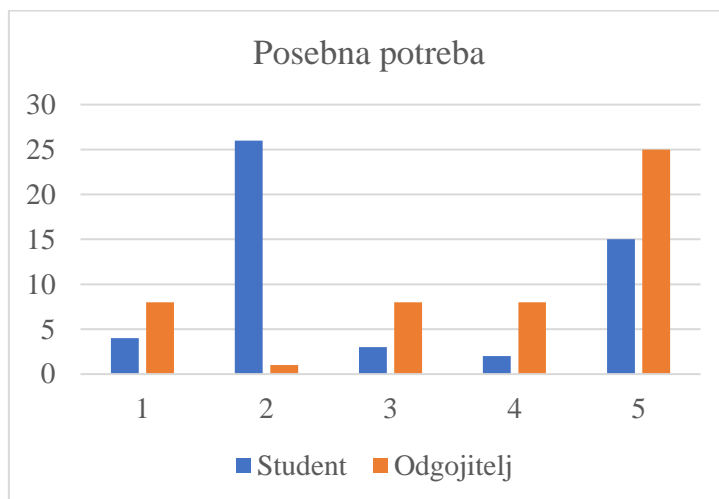
- 5) „Darovitost je skup osobina koje djeci omogućuju snalaženje u različitim situacijama“ - 80% (40) studenata i 76% (38) odgojitelja u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 4% (2) student i 8% (4) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično ne slažu. 16% (16) ispitanika se niti slaže niti ne slaže.

Graf 1.5. Skupo osobina koje djeci omogućuju snalaženje u različitim situacijama

Iz treće i četvrte tvrdnje primjetljiva je razlika u mišljenju studenata i odgojitelja. Primjećuje se da studenti smatraju da je darovitost sposobnost učinkovitog rješavanja problema, no ne i kao sposobnost brzog i učinkovitog savladavanja prepreka; za razliku od odgojitelja koji se u potpunosti ili djelomično slažu s obje tvrdnje. Peta tvrdnja pokazuje podjednako mišljenje studenata i odgojitelja o darovitosti kao skupu osobina koje djeci omogućuju snalaženje u različitim situacijama.

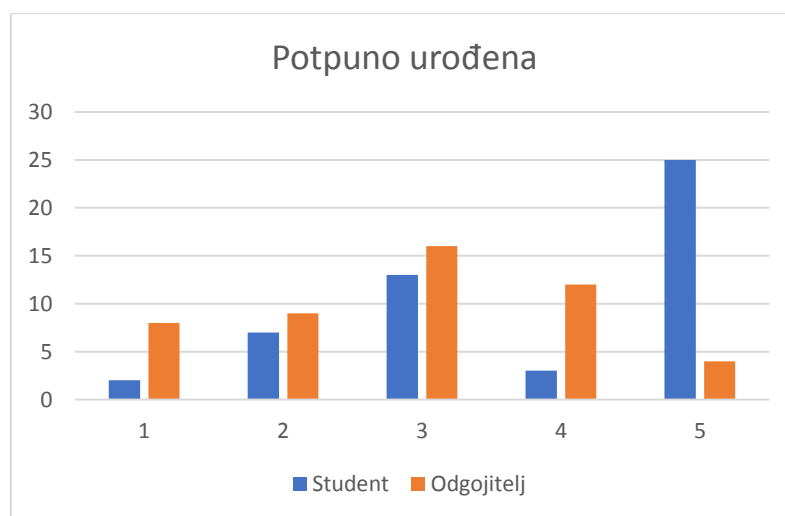
- 6) „Darovitost je posebna potreba“ - 34% (17) studenata i 66% (33) odgojitelja u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 60% (30) student i 18% (9) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično ne slažu. 11% (11) ispitanika se niti slaže niti ne slaže.

Graf 1.6. Posebna potreba

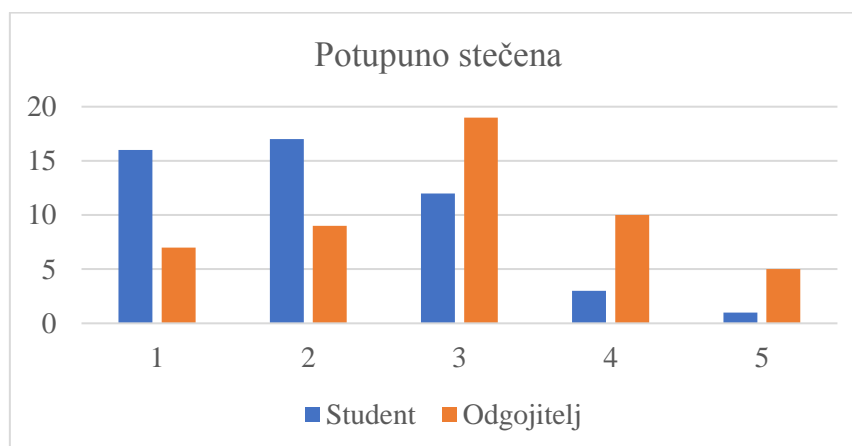
Ova tvrdnja donosi potpuno različito stajalište odgojitelja i studenata o tome je li darovitost posebna potreba ili nije.

- 7) „Darovitost je potpuno urođena.“ - 56% (28) studenata i 32% (16) odgojitelja u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 18% (9) studenata i 34% (17) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično ne slažu. 29% (29) ispitanika se niti slaže niti ne slaže.

Graf 1.7. Darovitost je potpuno urođena

8) „Darovitost je potpuno stečena.“ - 56% (28) studenata i 32% (16) odgojitelja u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 18% (9) studenata i 34% (17) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično ne slažu. 29% (29) ispitanika se niti slaže niti ne slaže.

Graf 1.8. Darovitost je potpuno stečena

Tvrdnje 7 i 8 pokazuju kako većina studenata smatra da je darovitost potpuno urođena i u potpunosti ili djelomično se ne slažu s tvrdnjom da je darovitost potpuno stečena. Odgojitelji se za razliku od studenata dijele na različita mišljenja, ali najveći broj ih se ne može odlučiti.

Pitanje 1.2. Druga riječ za darovitost

U tablici 2. su prikazani rezultati odabira ispitanika o drugoj riječi s kojom bi opisali darovitost. Primjećuje se da se polovina ispitanika, čak njih 52 odlučila za riječ nadarenost. Samo studenti, njih 28 je odabralo riječ genijalnost, a samo 6 odgojitelja riječ originalnost. Treba biti oprezan u odabiru sinonima za pojam darovitost zbog toga što svaki od navedenih pojmova može biti samostalan i okrenuti mišljenje o darovitosti u krivom smjeru.

Tablica 2. Druga riječ za darovitost

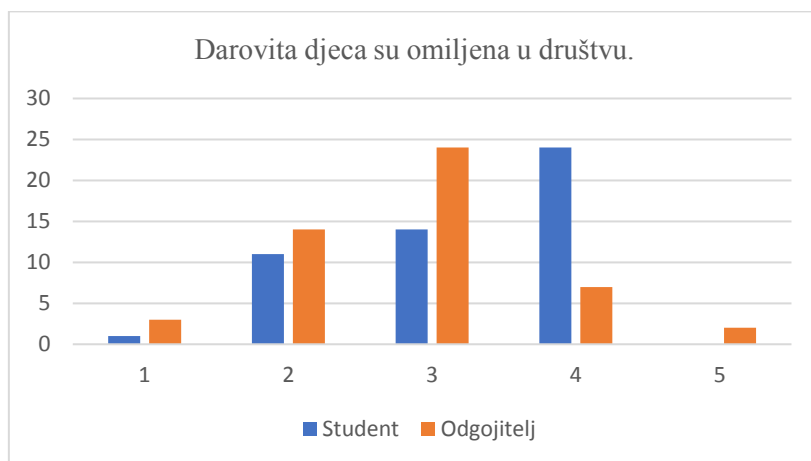
Druga riječ kojom bih opisao / imenovao darovitost:

	Nadarenost	Talentiranost	Bistrost	Genijalnost	Inovativnost	Originalnost
<i>Student</i>	16	3	1	28	2	0
<i>Odgojitelj</i>	36	1	4	0	3	6
<i>Studenti(%)</i>	32%	6%	2%	56%	4%	0%
<i>Odgojitelji(%)</i>	72%	2%	8%	0%	6%	12%
<i>Ukupno</i>	52	4	5	28	5	6

2.3.2. Druga skupina tvrdnji – Osobine darovitog djeteta

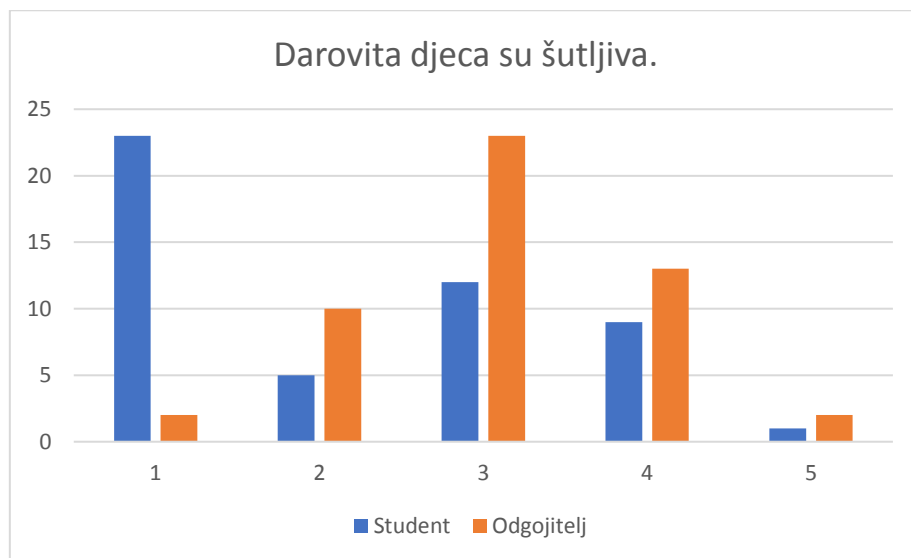
U drugoj skupini tvrdnji od ispitanika je zatraženo da procijene navedene tvrdnje (14) o osobinama darovitog djeteta te odberu razinu slaganja s tom tvrdnjom; gdje je 1 označavalo „ne slažem se u potpunosti“, 2 „djelomice se ne slažem“, 3 „niti se slažem, niti se ne slažem (ne znam)“, 4 „djelomice se slažem“, 5 „u potpunosti se slažem“.

- 1) „Darovita djeca su omiljena u društvu.“- 48% (24) studenata i 18% (9) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 24% (12) studenata i 34% (17) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 38% (38) ispitanika se ne može odlučiti.

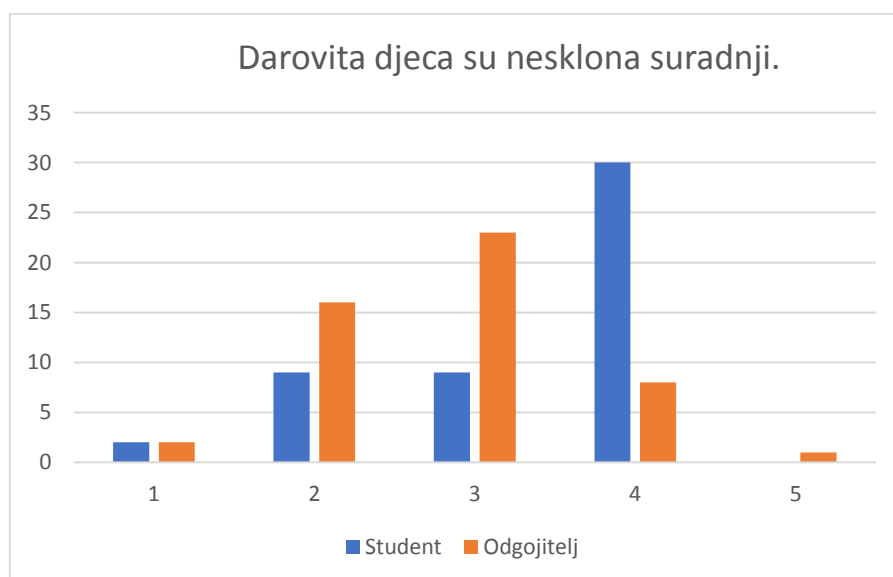
Graf 2. Darovita djeca su omiljena u društvu

- 2) „Darovita djeca su šutljiva.“- 20% (10) studenata i 30% (15) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 56% (28) studenata i 24% (12) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 35% (35) ispitanika se ne može odlučiti.

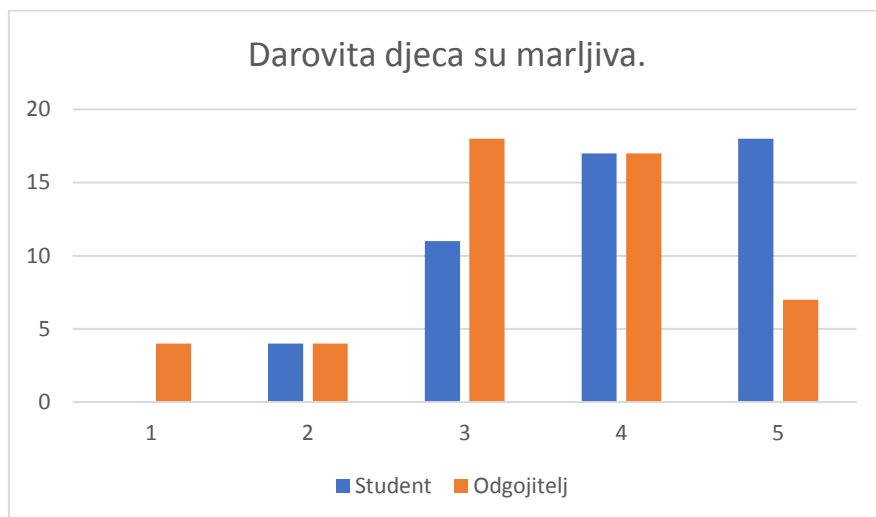
Graf 2.1. Darovita djeca su šutljiva

- 3) „Darovita djeca su nesklona suradnji.“- 60% (30) studenata i 18% (9) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 22% (11) studenata i 36% (18) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 32% (32) ispitanika se ne može odlučiti.

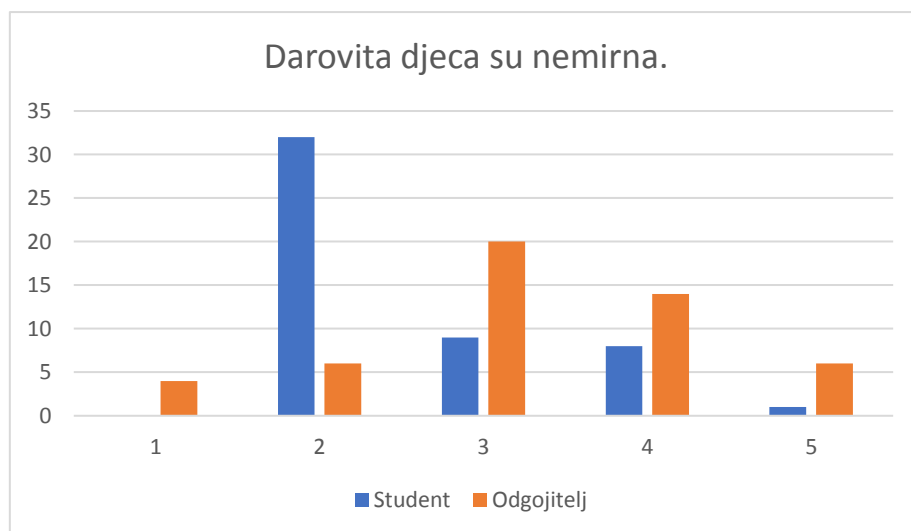
Graf 2.2. Darovita djeca su nesklona suradnji

- 4) „Darovita djeca su marljiva.“- 70% (35) studenata i 48% (24) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 8% (4) studenata i 16% (8) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 29% (29) ispitanika se ne može odlučiti.

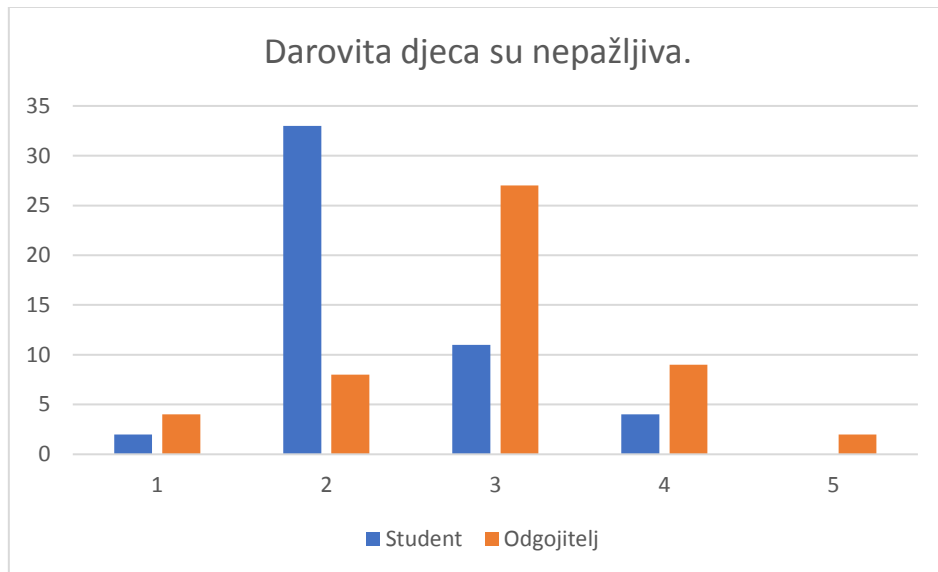
Graf 2.3. Darovita djeca su marljiva

- 5) „Darovita djeca su nemirna.“- 18% (9) studenata i 40% (20) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 64% (32) studenata i 20% (10) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 29% (29) ispitanika se ne može odlučiti.

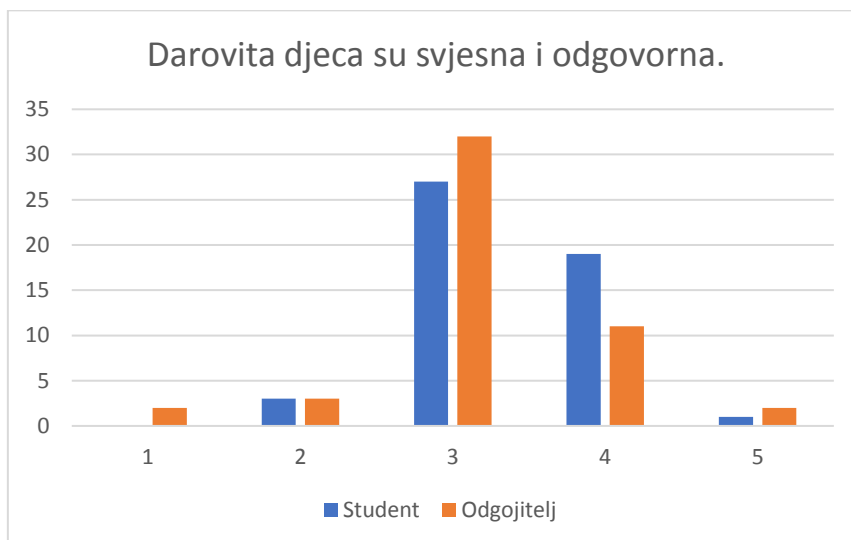
Graf 2.4. Darovita djeca su nemirna

6) „Darovita djeca su nepažljiva.“- 8% (4) studenata i 22% (11) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 70% (35) studenata i 24% (12) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 38% (38) se ne može odlučiti.

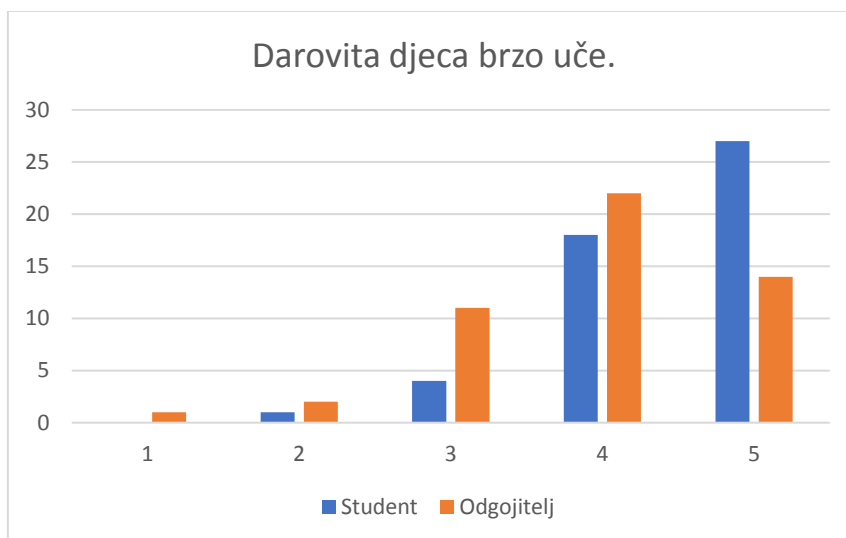
Graf 2.5. Darovita djeca su nepažljiva

7) „Darovita djeca su svjesna i odgovorna.“ - 40% (20) studenata i 26% (13) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 6% (3) studenata i 10% (5) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 54% (27) studenata i 64% (32) odgojitelja ne mogu odlučiti.

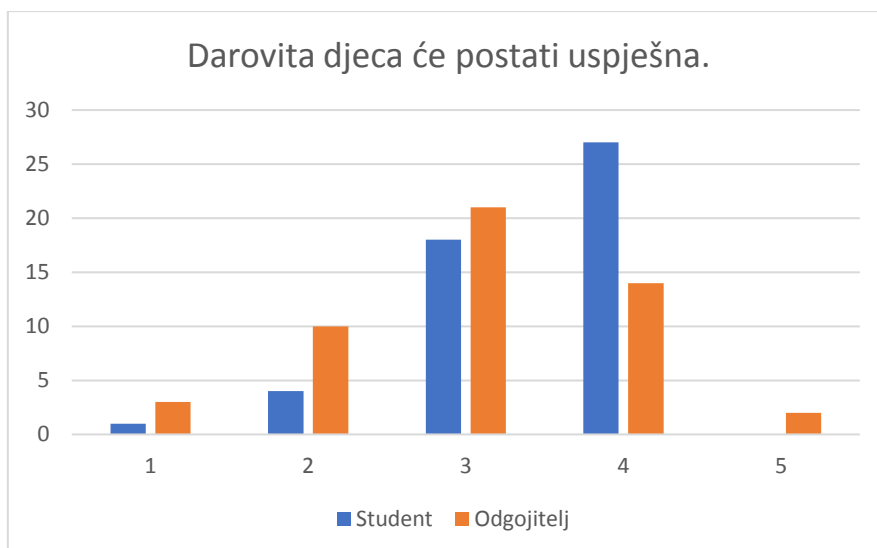
Graf 2.6. Darovita djeca su svjesna i odgovorna

8) „Darovita djeca brzo uče.“ - 90 % (45) studenata i 72% (36) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 2% (1) studenata i 6% (3) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 15% (15) ispitanika se ne mogu odlučiti.

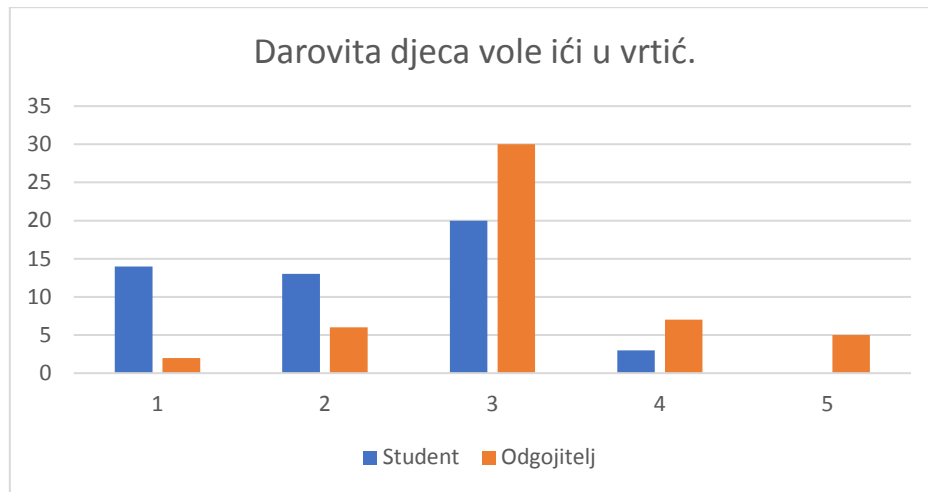
Graf 2.7. Darovita djeca brzo uče

9) „Darovita djeca će postati uspješna.“ - 54% (27) studenata i 32% (16) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 10% (5) studenata i 26% (13) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 39% (39) ispitanika se ne mogu odlučiti.

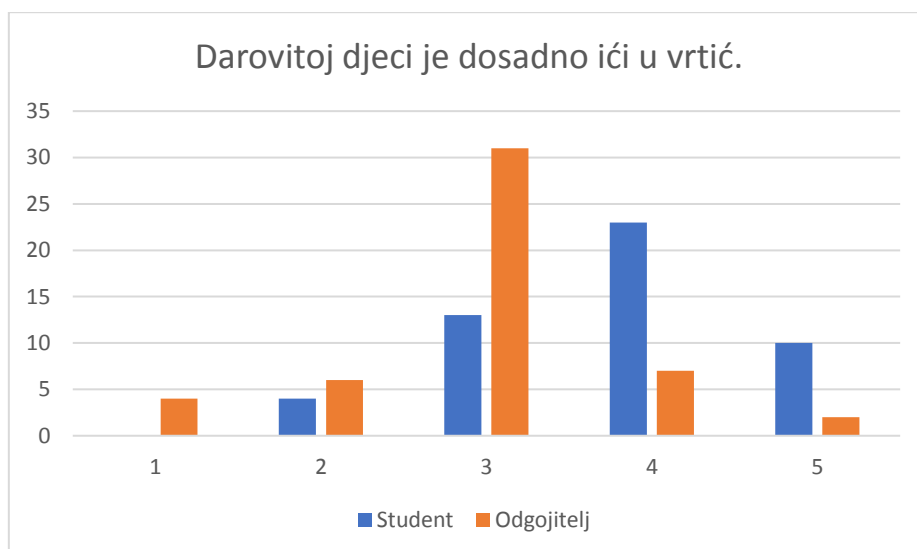
Graf 2.8. Darovita djeca će postati uspješna

10) „Darovita djeca vole ići u vrtić.“ - 6% (3) studenata i 24% (12) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 54% (27) studenata i 16% (8) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 40% (20) studenata i 60% (30) odgojitelja se ne mogu odlučiti.

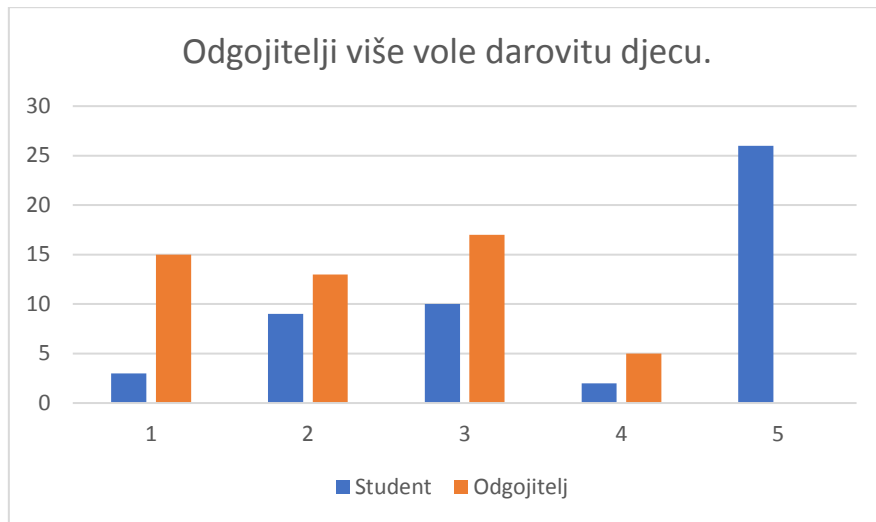
Graf 2.9. Darovita djeca vole ići u vrtić

11) „Darovitoj djeci je dosadno ići u vrtić.“ - 66% (33) studenata i 18% (9) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 8% (4) studenata i 20% (10) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 26% (13) studenata i 62% (31) odgojitelja se ne mogu odlučiti.

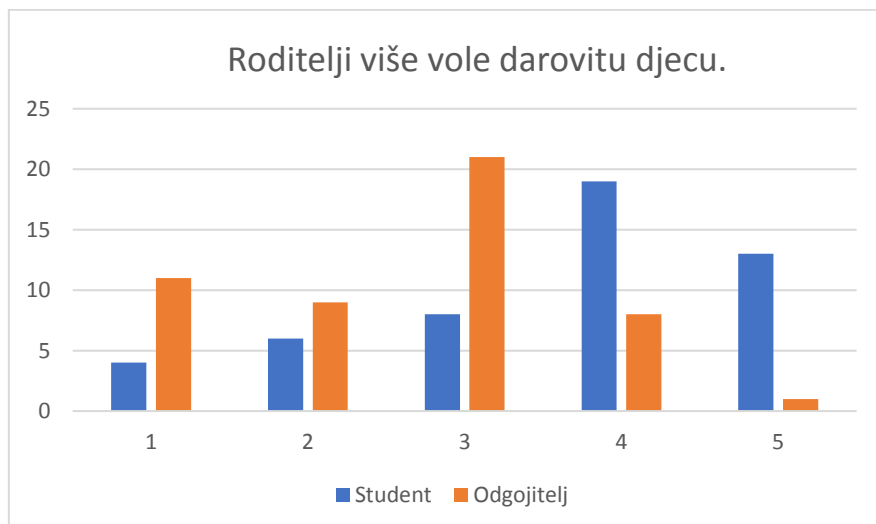
Graf 2.10. Darovitoj djeci je dosadno ići u vrtić

12) „Odgojitelji više vole darovitu djecu.“ - 56% (28) studenata i 10% (5) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 24% (12) studenata i 56% (28) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 27% (27) ispitanika se ne može odlučiti.

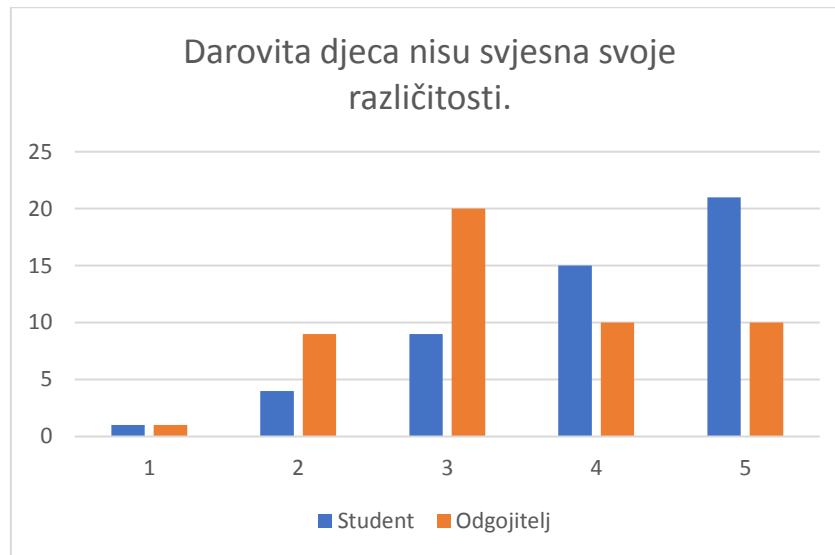
Graf 2.11. Odgojitelji više vole darovitu djecu

13) „Roditelji više vole darovitu djecu.“- 64% (32) studenata i 18% (9) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 20% (10) studenata i 40% (20) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 29% (29) ispitanika se ne može odlučiti.

Graf 2.12. Roditelji više vole darovitu djecu

14) „Darovita djeca nisu svjesna svoje različitosti.“ - 72% (36) studenata i 40% (20) odgojitelja se u potpunosti ili djelomično slažu s tvrdnjom. 10% (5) studenata i 20% (10) odgojitelja se ne slaže u potpunosti ili djelomično s tvrdnjom. 29% (29) ispitanika se ne može odlučiti.

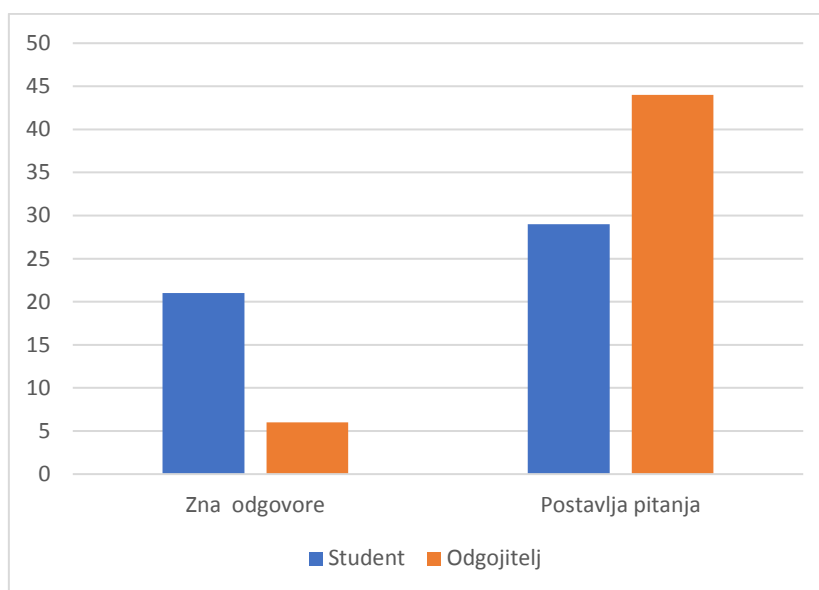
Graf 2.13. Darovita djeca nisu svjesna svoje različitosti

Nakon pregleda rezultata druge skupine tvrdnji, zaključuje se da studenti vide darovitu djecu kao onu koja su omiljena u društvu, marljiva, brzo uče, nisu nemirna, svjesna su i odgovorna, no smatraju da im sve to ne garantira da će postati uspješna u životu. Ujedno misle kako je darovitoj djeci dosadno ići u vrtić te da ne vole ići u vrtić. Odgojitelji smatraju da darovita djeca nisu omiljena u društvu, marljiva su, nepažljiva, ali svjesna i odgovorna. Veći broj odgojitelja smatra da će darovita djeca postati uspješna. Oni za razliku od studenata smatraju da darovitoj djeci nije dosadno u vrtiću i da vole ići u vrtić. Studenti smatraju da darovita djeca nisu svjesna svoje različitosti za razliku od odgojitelja koji se ne mogu odlučiti. Isto tako studenti smatraju da odgojitelji i roditelji više vole darovitu djecu, no odgojitelji odbacuju te tvrdnje.

2.3.3. Treća skupina pitanja – Osobine/karakteristike darovitog djeteta

U trećoj skupini pitanja od ispitanika je traženo da između dvije navedene osobine / karakteristike odaberu onu za koju smatraju da opisuje darovito dijete.⁵ D. George (1995.) upozorava na razlike između bistre i darovite djece. Moguće je uočiti značajne razlike bistre i darovite djece i time omogućiti bolje razumijevanje prirode svakog pojedinog darovitog djeteta u odnosu prema bistrom djetetu. Pitanja su postavljena s ciljem uvida u poznavanje osobina/karakteristika darovitog djeteta te ujedno usporedba znanja studenata i odgojitelja.

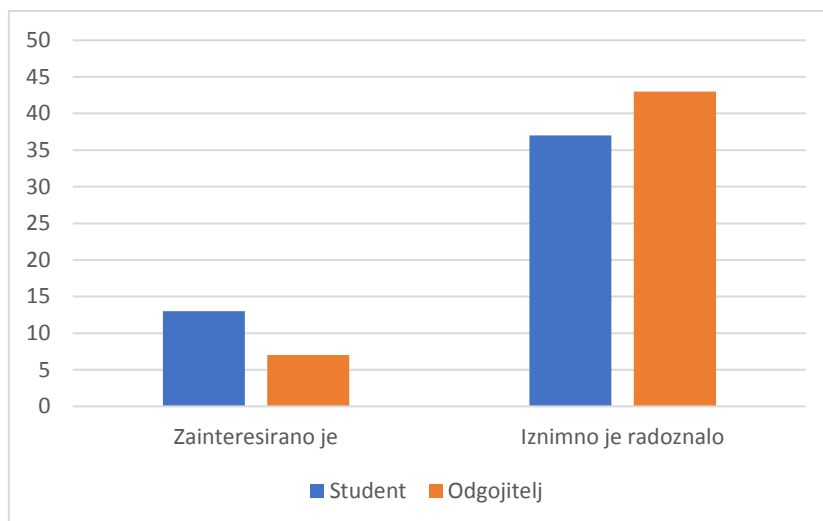
- 1) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Postavlja pitanja“. 44 odgojitelja i 29 studenata odabrali su točnu karakteristiku. Odgojitelji lako uočavaju ovo dijete zbog njihove brzine i lakoće shvaćanja, darovita djeca su puna dobrih ideja i informacija, imaju bogat rječnik i postavljaju istraživačka pitanja.

Graf 3. Postavlja pitanja

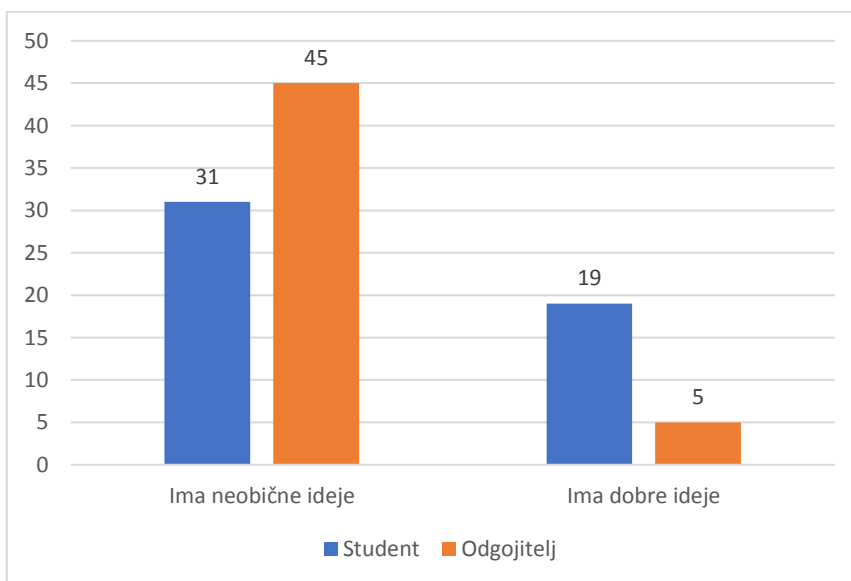
⁵ Karakteristike/osobine su preuzete iz tablice „Razlike između bistrog i darovitog djeteta“ Cvetković-Lay, Sekulić Majurec, 1998, str. 34

- 2) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Iznimno je radoznalo“. 43 odgojitelja i 37 studenata odabrali su točnu karakteristiku. Darovita djeca su radoznala, što znači da ispituju puno pitanja i imaju širok raspon interesa, za razliku od nedarovitog djeteta kojemu je zanimljivo samo ono što ga u tom trenutku interesira.

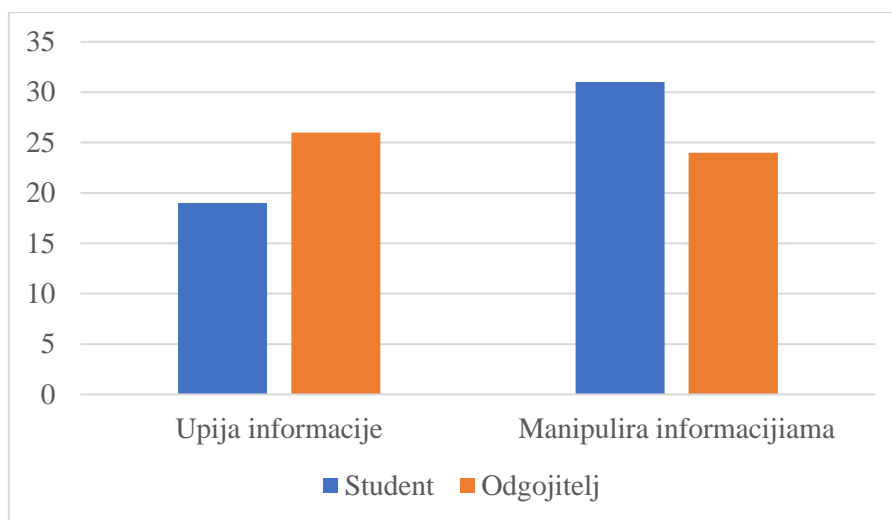
Graf 3.1. Iznimno radoznalo

- 3) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Ima neobične ideje“. 45 odgojitelja i 31 student odabrali su točnu karakteristiku. Karakteristika darovitog djeteta je neobično bujna mašta iz koje proizlaze i neobične ideje.

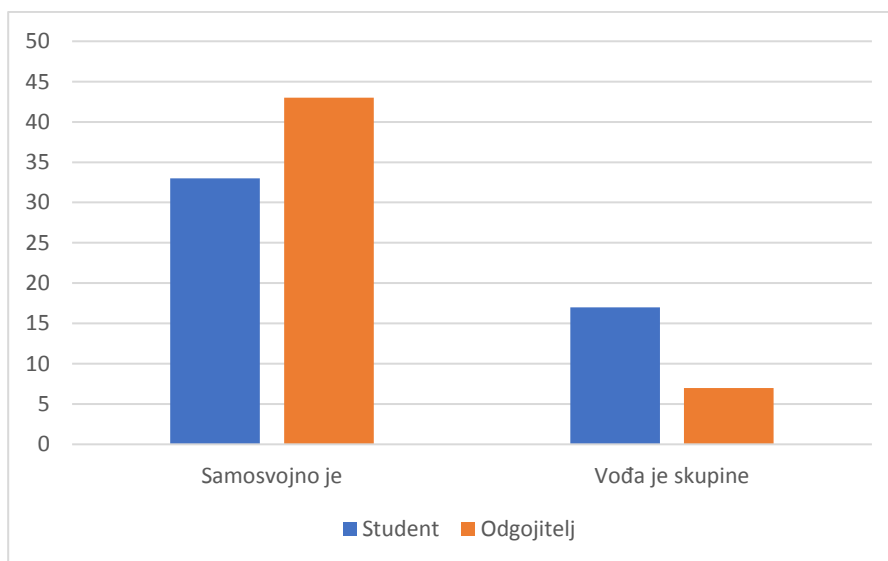
Graf 3.2. Ima neobične ideje

- 4) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Manipulira informacijama“. 24 odgojitelja i 31 student odabrali su točnu karakteristiku. Darovito dijete iskazuje inicijativnost i originalnost u spoznajnim aktivnostima, a posebno u rješavanju problema.

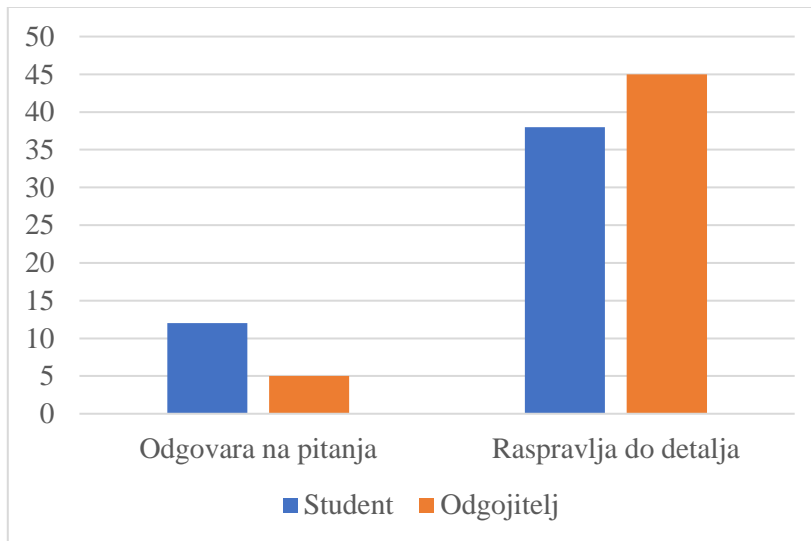
Graf 3.3. Manipulira informacijama

- 5) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Samosvojno je“. 43 odgojitelja i 33 studenta odabrali su točnu karakteristiku. Darovito dijete ima sposobnost učinkovitog samostalnog rada, nestrpljiv je sa sobom i drugima.

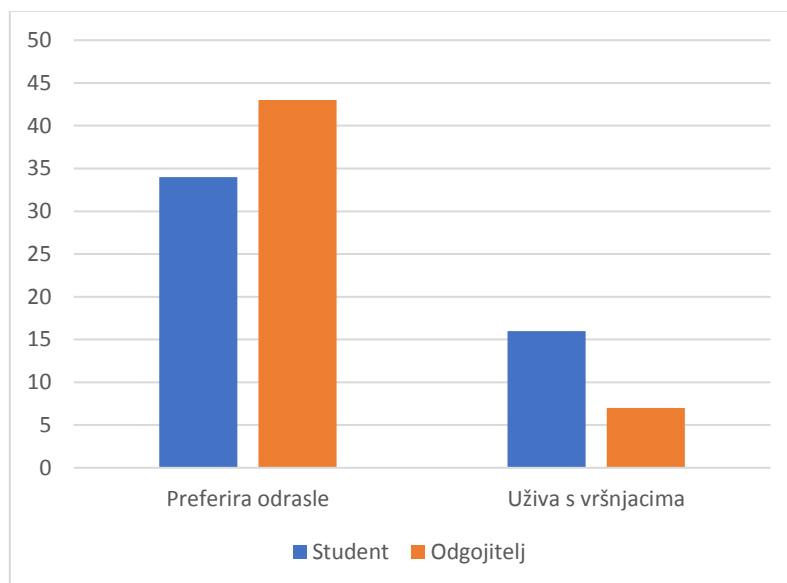
Graf 3.4. Samosvojno je

- 6) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Raspravlja do detalja“. 45 odgojitelja i 38 studenata odabrali su točnu karakteristiku. Darovito dijete je ustrajno na temi na kojoj radi te ju razrađuje do najsitnijih detalja.

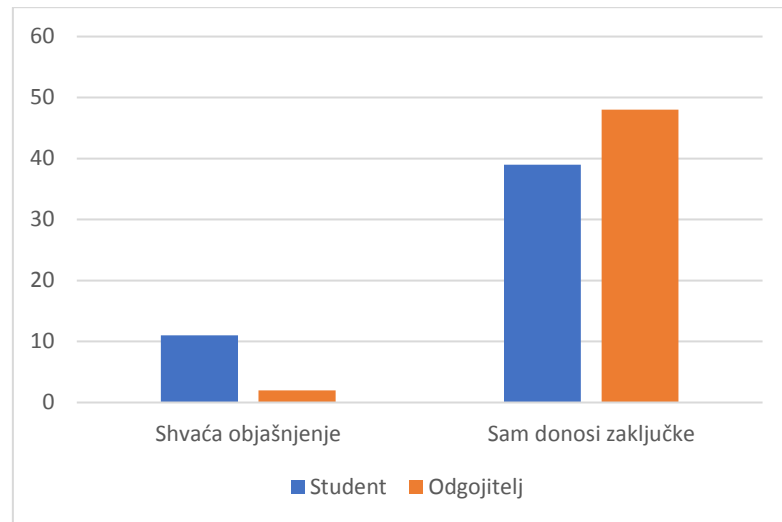
Graf 3.5. Raspravlja do detalja

- 7) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Preferira odrasle“. 43 odgojitelja i 34 studenta odabrali su točnu karakteristiku. Darovita djeca češće biraju starija društva zato što od njih mogu saznati više informacija te proširiti svoj intelekt.

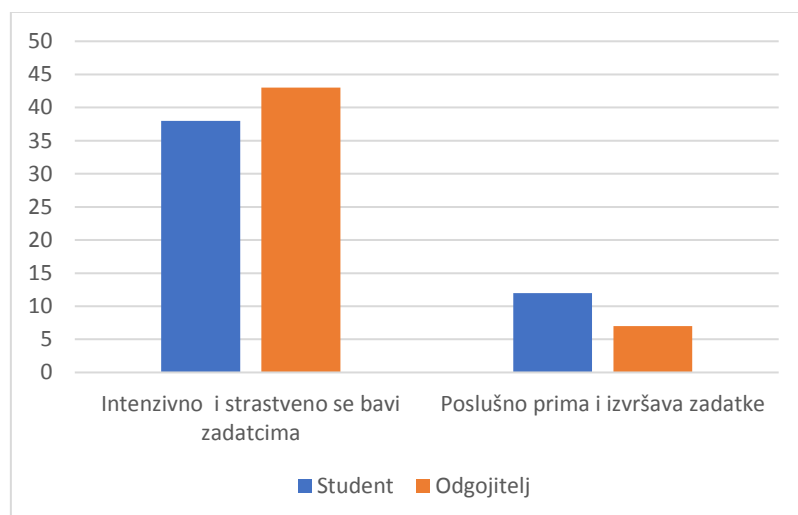
Graf 3.6. Preferira odrasle

- 8) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Sam donosi zaključke“. 48 odgojitelja i 39 studenata odabrali su točnu karakteristiku. Darovito dijete je samosvjesno i samostalno s vlastitim mišljenjem i vlastitim idejama te kao takvo samo donosi zaključke bez obzira na dano objašnjenje.

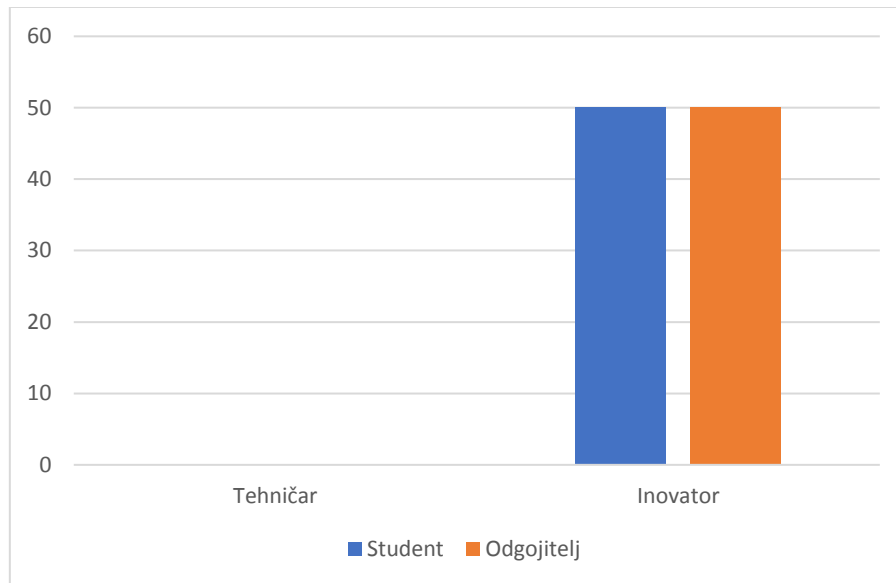
Graf 3.7. Sam donosi zaključke

- 9) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Intenzivno i strastveno se bavi zadacima“. 43 odgojitelja i 38 studenata odabrali su točnu karakteristiku. Darovito dijete svemu što radi radi prilazi perfekcionistički, koncentriranije i ustrojnije je u rješavanju problema te zadovoljenju svojih interesa.

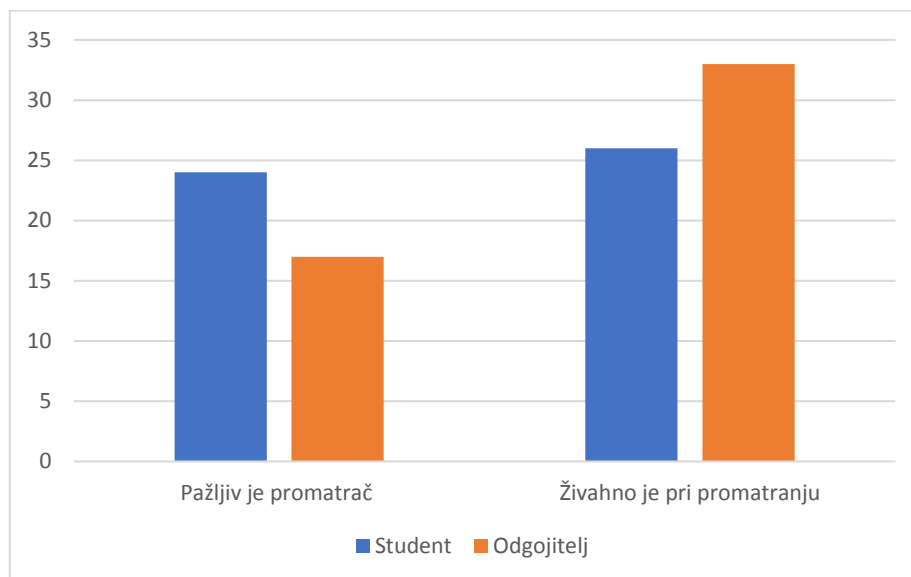
Graf 3.8. Intenzivno i strastveno se bavi zadacima

10) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Inovator“. Svi ispitanici odabrali su točnu karakteristiku. Darovito dijete ima inovativne načine, ideje i postupke koje primjenjuje, za razliku od djeteta koje je tehničar i prati pravila s razumijevanjem.

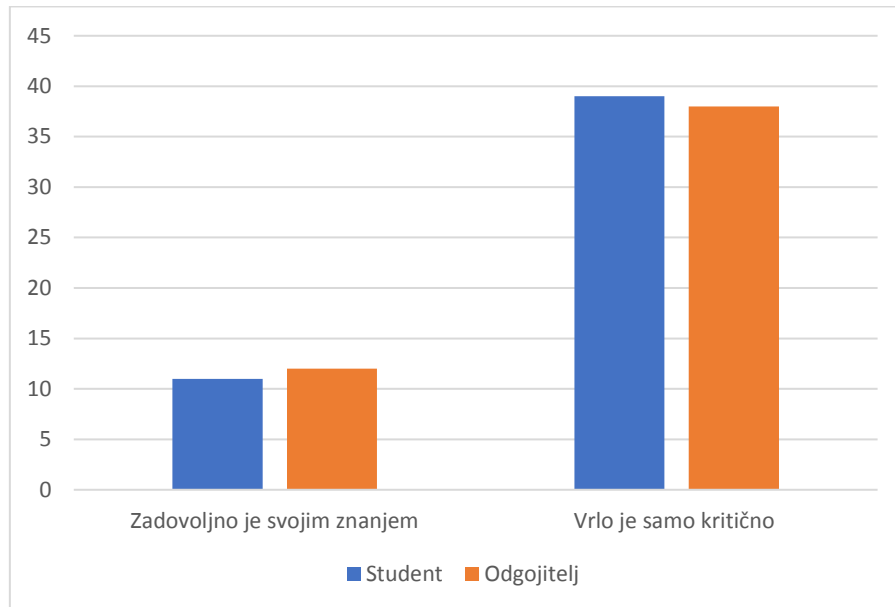
Graf 3.9. Inovator

11) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Pažljiv je promatrač“. 17 odgojitelja i 24 studenta odabrali su točnu karakteristiku. Darovito dijete pažljivo promatra, željno je novih spoznaja, informacija i ideja koje će nastaviti primjenjivati.

Graf 3.10. Pažljiv je promatrač

12) Karakteristika koja opisuje darovito dijete je „Vrlo je samokritično“. 38 odgojitelja i 39 studenata odabrali su točnu karakteristiku. Nitko drugi ne može procijeniti što je zapravo u djetetu i kako se ono osjeća osim djeteta samog. Ono što se od djeteta očekuje njemu će se vrlo lako činiti ili preteškim ili prejednostavnim stoga djeci treba osigurati dovoljno slobodnog vremena i prostora.

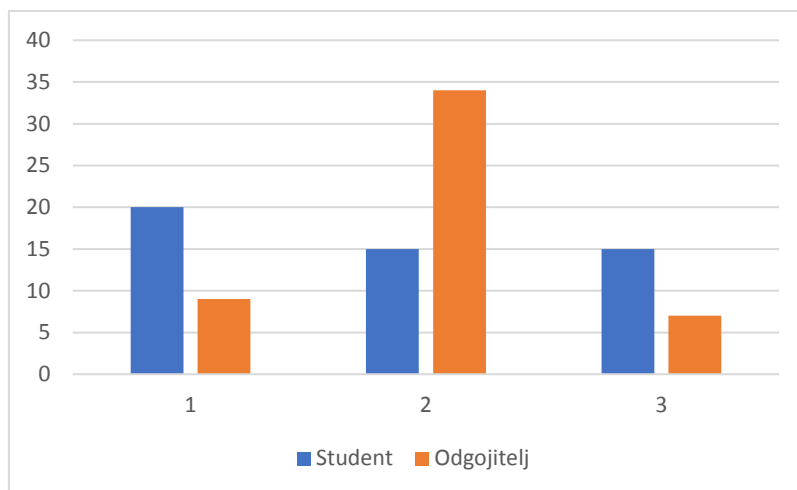
Graf 3.11. Vrlo je samokritično

Nakon pregleda rezultata treće skupine pitanja, vidi se da je jedina karakteristika koju su svi ispitanici točno prepoznali ta da je darovito dijete inovator, a ne tehničar. Veći broj ispitanika smatrali su kako je darovito dijete živahno pri promatranju, što je u potpunosti krivo. Uočljivo je kako odgojitelji točnije raspoznaju karakteristike darovite djece iako još uvijek velik broj odgojitelja, ali i studenata ne može razlikovati karakteristike darovitosti.

2.3.4. Četvrta skupina tvrdnji i pitanja – kompetencije za rad s darovitom djecom

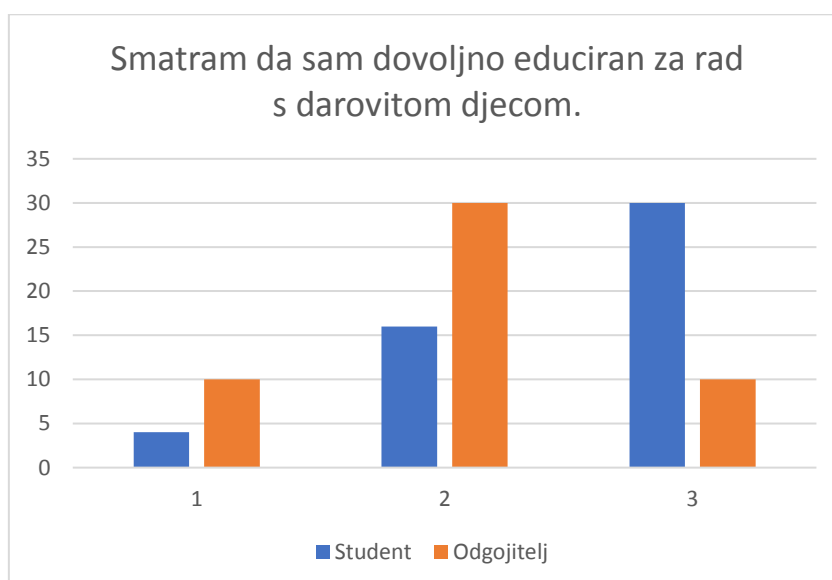
U četvrtoj skupini tvrdnji od ispitanika je traženo da procijene navedene tvrdnje (5) o kompetenciji za rad s darovitom djecom te odberu razinu slaganja s tom tvrdnjom; gdje je 1 označavalo "u potpunosti se slažem", 2 "ne mogu se odlučiti", 3 "uopće se ne slažem".

- 1) „Smatram da sam dovoljno educiran za rad s djecom s posebnim potrebama.“- 40%(20) studenata i 18% (9) odgojitelja u potpunosti se slažu s tvrdnjom. 30% (15) studenata i 14% (7) odgojitelja uopće se ne slažu s tvrdnjom. 49% (49) ispitanika se ne može odlučiti.

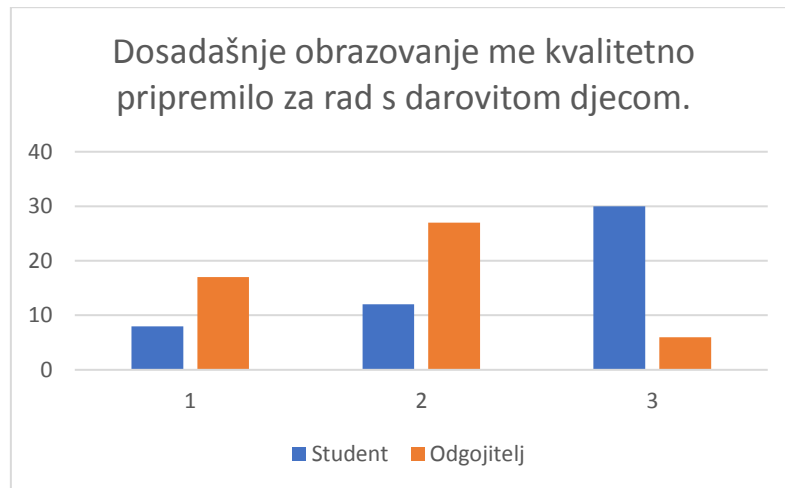
Graf 4. Smatram da sam dovoljno educiran za rad s djecom s pp

- 2) „Smatram da sam dovoljno educiran za rad s darovitom djecom.“- 8%(4) studenata i 20%(10) odgojitelja u potpunosti se slažu s tvrdnjom. 60 % (30) studenata i 20% (10) odgojitelja uopće se ne slažu s tvrdnjom. 46% (46) ispitanika se ne može odlučiti.

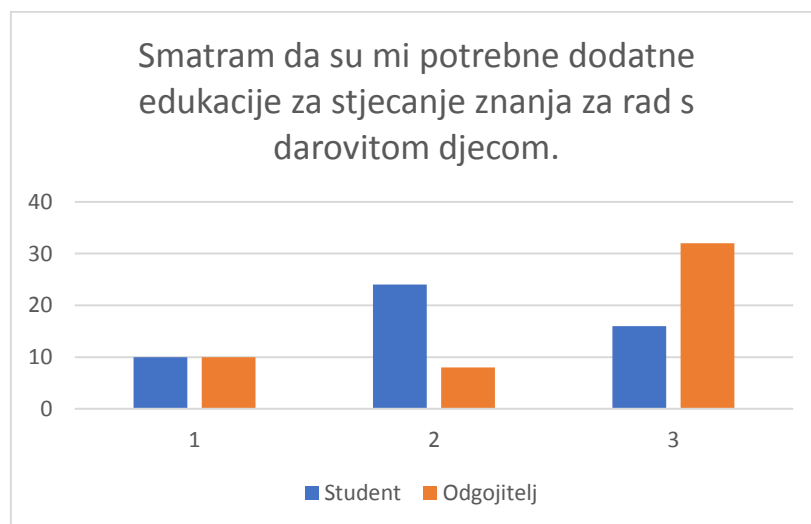
Graf 4.1 Smatram da sam dovoljno educiran za rad s darovitom djecom

- 3) „Dosadašnje obrazovanje me kvalitetno pripremilo za rad s darovitim djecom.“- 16% (8) studenata i 34% (17) odgojitelja u potpunosti se slažu s tvrdnjom. 60 % (30) studenata i 12% (6) odgojitelja uopće se ne slažu s tvrdnjom. 39% (39) ispitanika se ne može odlučiti.

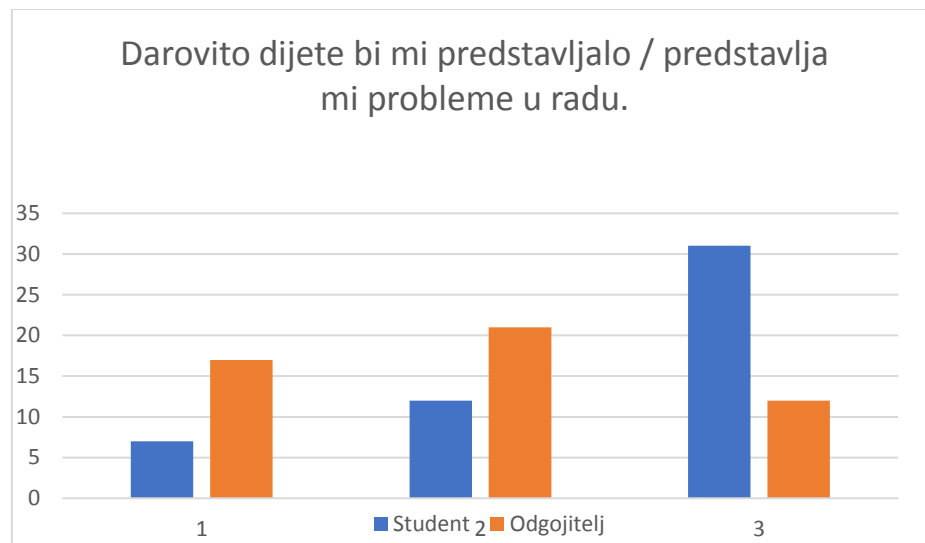
Graf 4.2. Dosadašnje obrazovanje me kvalitetno pripremilo za rad s darovitim djecom

- 4) „Smatram da su mi potrebne dodatne edukacije za stjecanje znanja za rad s darovitim djecom.“ - 20% (10) studenata i 20% (10) odgojitelja u potpunosti se slažu s tvrdnjom. 32% (16) studenata i 64% (32) odgojitelja uopće se ne slažu s tvrdnjom. 32% (32) ispitanika se ne može odlučiti.

Graf 4.3. Smatram da su mi potrebne dodatne edukacije za rad s darovitim djecom

- 5) „Darovito dijete bi mi predstavljalo/predstavlja probleme u radu“ - 14% (7) studenata i 34% (17) odgojitelja u potpunosti se slažu s tvrdnjom. 62% (31) studenata i 24% (12) odgojitelja uopće se ne slažu s tvrdnjom. 33% (33) ispitanika se ne može odlučiti.

Graf 3.4. Darovito dijete bi mi/ predstavlja mi probleme u radu

Nakon pregleda rezultata četvrte skupine anketnih tvrdnji vidljivi su sljedeći rezultati; studenti se za razliku od odgojitelja u većini ne smatraju dovoljno educiranim za rad s djecom s posebnim odgojno-obrazovnih potrebama i darovitim djecom. Odgojitelji su neutralni, no smatraju da im nisu potrebne dodatne edukacije za stjecanje znanja za rad s darovitim djecom. Studenti su spremni prihvatiti buduće izazove u radu s darovitim djetetom, za razliku od većine odgojitelja koji su odgovorili da bi im dijete predstavljalo/predstavlja im probleme u radu.

Pitanje 4.1. Karakteristike odgojitelja

U tablici 3. su prikazani rezultati odabira ispitanika o karakteristikama odgojitelja koji radi s darovitim djecom. Tri karakteristike koje su najviše puta odabrane su otvoren za nove ideje, prilagodljiv situaciji i kreativan i originalan. Studenti smatraju da je za odgojitelje važno da su čvrstog stava, dok odgojitelji smatraju da je važnije da odgojitelj bude pažljiv promatrač.

Tablica 3. Karakteristike odgojitelja

	Otvoren za nove ideje	Čvrstog je stava	Intelektualno znatiželjan	Prilagodljiv situaciji	Pažljiv promatrač	Kreativan i originalan
<i>Student</i>	47	12	21	31	12	27
<i>Odgojitelj</i>	44	2	17	36	18	33
<i>Student %</i>	94%	24%	42%	62%	24%	54%
<i>Odgojitelj %</i>	88%	4%	34%	72%	36%	66%
<i>Ukupno</i>	91	14	38	67	30	60

Pitanje 4.2. Prosječan broj djece u skupini

U tablici 4. su prikazani rezultati mišljenja studenata i odgojitelja o prosječnom broju djece u odgojnoj skupini u predškolskoj ustanovi. 70% studenata smatra da je u jednoj odgojnoj skupini u prosjeku jedno ili niti jedno darovito dijete, dok su odgojitelji podijeljenog mišljenja i smatraju da u jednoj prosječnoj odgojnoj skupini boravi do dvoje darovite djece.

Tablica 4. Prosječan broj djece u skupini

<i>Broj djece</i>	0-1	1-2	2-3	3+
<i>Student</i>	35	13	2	0
<i>Odgojitelj</i>	21	23	4	2
<i>Student%</i>	70%	26%	4%	0%
<i>Odgojitelj%</i>	42%	46%	8%	4%
<i>Ukupno</i>	56	36	6	2

Pitanje 4.3. Primiti darovito dijete u skupinu

U tablici 5. predstavljeni su rezultati na pitanje u kojem slučaju bi ispitanik primio dijete u svoju odgojnu skupinu. Odgovor „Ne bih primio darovito dijete u svoju skupinu.“ nije izabrao niti jedan ispitanik. Većina se ipak složila da bi rado primili dijete, bez pomoći stručnih suradnika, iako su studenti bili samopouzdaniji, njih 10 više nego odgojitelja se odlučilo za taj odgovor.

Tablica 5. Primiti darovito dijete u skupinu

	Isključivo uz pomoć stručnih suradnika	Rado, bez pomoći stručnih suradnika
<i>Student</i>	6	44
<i>Odgojitelj</i>	16	34
<i>Studenti(%)</i>	12%	88%
<i>Odgojitelji(%)</i>	32%	68%
<i>Ukupno</i>	22	78

3. ZAKLJUČAK

U ovom istraživačkom radu, izvedena je analiza podataka o mišljenju studenata i odgojitelja o karakteristikama i obilježjima darovitog djeteta te njihovo mišljenje o pojmu darovitosti. Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati što odgojitelji i studenti smatraju karakteristikama darovitosti u predškolske djece, koje kompetencije kao odgojitelji trebaju posjedovati te u kojoj su mjeri odgojitelji i studenti upoznati s definicijama i bitnim odrednicama darovitosti. Pitanja i tvrdnje su postavljene kako bi se moglo usporediti mišljenje i stavovi budućih i aktivnih odgojitelja. Rezultati pokazuju kako studenti poučeni samo teorijskim znanjem, stečenim na predavanjima na fakultetu, imaju različite stavove i način kako bi postupili i prihvatili odgoj i obrazovanje darovite djece za razliku od odgojitelja. Odgojitelji, vjerojatno poučeni iskustvom u radu s djecom imaju drugačiji stav i mišljenje o tome na koji način pristupiti darovitoj djeci. Važno je da tijekom svog cjeloživotnog obrazovanja uče nove pristupe u radu, kao što je važno i prije svega prepoznavanje darovitog djeteta. Upravo stjecanje kompetencija odgojitelja u radu s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama je presudno u prepoznavanju njihovih potreba i osobina, poznavanju odgojno-obrazovnih metoda i oblika rada i njihovu stvarnu primjenu, pogotovo poznavanje izvedbe individualiziranoga i diferenciranoga razlikovnog rada i vrjednovanja uspješnosti, vodeći računa o mogućnostima i sposobnostima svakog djeteta, njegovoj darovitosti i potrebi za uspjehom (Nacionalni okvirni kurikulum, 2010).

4. LITERATURA

1. Cevtković - Lay, J. (1995). *Ja hoću i mogu više, Priručnik za odgoj darovite djece od 3 do 8 godina*. Zagreb: Alinea.
2. Cvetković - Lay J. (2002). *Darovito je, što ću sa sobom?*. Zagreb: Alinea.
3. Cvetković - Lay, J., Sekulić Majurec, A. (1998). *Darovito je, što ću s njim?*. Zagreb: Alinea.
4. Čudina-Obradović, M. (1991). *Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
5. George, D. (2005). *Obrazovanje darovitih: kako identificirati i prepoznati darovite i talentirane učenike*. Zagreb: Educa.
6. Hrvatski pedagoško-književni zbor, priredio Vrgoč, H. (2002). *Poticanje darovite djece i učenika*. Zagreb: ZiB Mladost.
7. Huther, G., Hauser, U. (2015). *Svako je dijete darovito*. Split: Harfa.
8. Koren I. (1989). *Kako prepoznati i identificirati nadarenog učenika*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2010). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Republika Hrvatska.
10. Tannenbaum, A., Lindsey, M. (1980). *Training teachers of the gifted and talented*. New York & London: Teachers College Press.
11. Winner, E. (2005): *Darovita djeca; mitovi i stvarnost*. Lekenik: Ostvarenje d.o.o.

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Pod punom odgovornošću izjavljujem da sam završni rad pod naslovom „Darovita djeca u teoriji i praksi“ u potpunosti izradila samostalno. Pri izradi sam koristila literaturu koju sam u skladu s pravilima i navela.

(Ivona Plišić)